

AINEVALDKOND KEEL JA KIRJANDUS

AINEKAVAD

EESTI KEEL

Õppe- ja kasvatuseesmärgid II kooliastmes

6. klassi lõpetaja:

- tunneb õpitud tekstiliike ning nende kasutamise võimalusi;
- oskab teha kuuldust ja loetust kokkuvõtet nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- oskab koostada õppetööks ja eluks vajalikke tekste ning neid korrektselt vormistada;
- tunneb esinemise ettevalmistuse põhiastmeid ja esineb suuliselt;
- suhtleb eesmärgipäraselt ja valib kontekstile vastava suhtluskanali, kuulab eesmärgistatult;
- tunneb eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid õpitud mahu;
- oskab kasutada ÕSi ja interaktiivseid õigekeelsusallikaid;
- on lugenud läbi igal õppeaastal vähemalt neli teost eakohast eri žanris väärtkirjandust;
- loeb jõukohase keerukusega teksti ning mõistab seda;
- oskab tutvustada loetud teoste sisu ja tegelasi, arutleda tegelassuhete ja probleemide üle;
- vastab loetud teksti põhjal küsimustele;
- väärtustab ilukirjanduse lugemist.

4. klassis on eesti keel kirjandusega lõimitud õppeaine, milles taotletakse nii keele- kui ka kirjandusõpetuse eesmäärke.

4.klass

Õpiväljundid

Õpilane:

- mõistab eakohaseid ilukirjandustekste;
- oskab eakohast teksti valida/leida, loeb eesmärgipäraselt;
- väljendub argiolukorras eakohaselt ja mõistetavalt;
- kuulab vestluskaaslast, tuleb toime ka lihtsama telefonivestlusega;
- tuleb toime argise silmast silma suhtlusega;
- tuleb toime lihtsama sõpradevahelise internetisuhtlusega;
- kirjutab lühitekste enda, oma pere ja kodu kohta;
- oskab oma mõtteid ning tundeid väljendada;
- oskab jutustada ja kirjeldada suuliselt nähtud sündmust;
- avaldab viisakalt arvamust sündmuse, nähtuse või teksti kohta;
- valdab õigekirja õpitud keelendite piires;
- kirjutab suure algustähega lause alguse, inimese- ja loomanimed ning õpitud kohanimed;
- piiritleb lause ja paneb sellele sobiva lõpumärgi;
- eristab häälikut ja tähte, täis- ja kaashäälikut, häälikuühendit;
- eristab lühikesi, pikki ja ülipikki sulghäälikuid;

- vormistab kirjalikud tekstid korrektselt;
- kasutab kirjutades õigeid tähekujusid ja -seoseid ning kirjutab loetava käekirjaga;
- kirjutab õigesti asesõnu;
- kirjutab õigesti maha;
- kirjutab õige sulghääliku omandatud omasõna algusesse;
- koostab lihtsaid loendeid tähestikjärjestuses.

Õppesisu

Õpilane:

- 1) loeb sihipäraselt eakohaseid ilukirjandustekste;
- 2) kirjutab tahvlile, vihikusse ja õpilaspäevikusse puhtalt ja vormistab korrektselt;
- 3) kirjutab vigadeta teksti ära kirja tahvilt ja õpikust;
- 4) kontrollib kirjutatud teksti õpiku abil;
- 5) kirjutab etteütlemise järgi sõnu ja lauseid;
- 6) kirjutab näidise järgi kutse või õnnitluse;
- 7) moodustab lihtlauseid;
- 8) laiendab pealiikmetega lihtlauset;
- 9) kirjutab lihtsamaid sidustekste, loovtöid;
- 10) kirjutab ümberjutustusi;
- 11) kirjutab pildi täiendusena (pildi allkiri, tegelaskõne jne) jutukesi;
- 12) kirjutab fantaasialjutu pildi, pildiseeria, küsimuste, skeemi, kaardi või kava abil;
- 13) jälgib ülesehitust: alustus, sisu, lõpetus;
- 14) kirjutab jutule alguse ja lõpu;
- 15) otsib õpetaja abiga lisateavet;
- 16) eristab olulist ja ebaolulisest;
- 17) kirjutab lihtkirja, vormistab ümbriku;
- 18) kirjutab kirjeldavaid lühitekste, jälgides sõnu, olulisi ja iseloomulikke tunnuseid;
- 19) kirjeldab eset, olendit ja inimest;
- 20) jutustab ja kirjutab oma elamustest, kasutades minavormi;
- 21) kirjutab lühikokkuvõtte loetud raamatust;
- 22) kirjutab lihtsamaid luuletekste;
- 23) õpib eristama lühikesi, pikki ja ülipikki sulghäälikuid;
- 24) harjutab sulghääliku ja häälikuühendi õigekirja;
- 25) harjutab asesõnade õigekirja;
- 26) harjutab sulghäälikuõigekirja omandatud omasõnade alguses;
- 27) kirjutab tahvilt ja õpikust õigesti maha.

5.klass

Alates 5.klassist on eesti keel ja kirjandus eraldi, kuid tugevasti lõimitud õppeained.

5.klass

Õpiväljundid

Õpilane:

- kasutab kirjutades õigeid tähekujusid ja -seoseid ning kirjutab loetava käekirjaga;
- eristab silpi, sõna, lauset;
- kirjutab tahvilt ja õpikust õigesti maha;
- paigutab teksti korrektselt paberile ning vormistab vihiku/õpilaspäeviku nõuete kohaselt;
- eristab häälikut ja tähte, täis- ja kaashäälikut, häälikuühendit;

- kirjutab õige sulghääliku omandatud oma- ja võõrsõnade algusse;
- eristab lühikesi, pikki ja ülipikki täis- ja suluta kaashäälikuid;
- märgib kirjas õigesti häälikuid ja kaashäälikuühendit;
- märgib õigesti käänd- ja pöörsõnade õpitud lõppe ning tunnuseid;
- kirjutab õigesti asesõnu;
- piiritleb lause ja paneb sellele sobiva lõpumärgi;
- kirjutab suure algustähega lause alguse, inimese- ja loomanimed ning õpitud kohanimed;
- kirjutab küsimuste, tugisõnade, joonistuse, pildi, pildiseeria või kava abil;
- kirjutab etteütlemise järgi sisult tuttavat teksti ning kontrollib kirjutatut näidise põhjal (30–40 sõna);
- koostab näidise abil kutse, õnnitluse, teate;
- kirjutab eakohase pikkusega ümberjutustusi ja teisi loovtöid;
- vormistab kirjalikud tekstid korrektselt;
- teab peast võõrtähtedega tähestikku;
- kasutab tekste luues ja seostades omandatud keele- ja tekstimõisteid;
- tunneb õpitud tekstiliike ning nende kasutamise võimalusi;
- kasutab tekste luues ja seostades omandatud keele- ja tekstimõisteid;
- leiab juhendamise abil tekstiloomeks vajalikku teavet;
- jutustab, kirjeldab ning arutleb suuliselt ja kirjalikult;
- oskab vajalikku teavet hankides kasutada sõnaraamatuid ja internetti.

Kirjandus

5.klass

Õpiväljundid

Õpilane:

- on lugenud läbi vähemalt neli eakohast väärtkirjandusteost;
- loeb jõukohase keerukusega teksti ning mõistab seda;
- jutustab küsimuste, tugisõnade, pildi, pildiseeria või kava abil;
- oskab tutvustada loetud kirjandusteose autorit, sisu ja tegelasi ning kõnelda oma lugemiselamustest ja –kogemustest;
- koostab loetu kohta plaani ja teeb selle alusel ümberjutustuse, avaldab loetu kohta arvamust;
- oskab tutvustada loetud teoste sisu ja tegelasi, arutleda tegelassuhete üle;
- väärtustab ilukirjanduse lugemist;
- kirjutab loetu põhjal lühitekste/kokkuvõtteid, arendades kirjalikku eneseväljendust;
- loeb luuletust, arvestades meeoleolu.

Eesti keel ja kirjandus

5. klass

Õppesisu

Õpilane:

- 1) arendab eri liiki tekste lugedes suulist keelekasutust ja kirjutamisoskust;
- 2) kirjutab loetu põhjal lühitekste/kokkuvõtteid, arendades kirjalikku eneseväljendust;
- 3) harjutab oma mõtete kirjutamist vajaliku täpsusega;
- 4) kirjutab lihtkirju määratletud aadressaadile;

- 5) harjutab sulghäälikute õigekirja;
- 6) õpib tunnetama häälikute pikkust;
- 7) harjutab häälikuühendi õigekirja;
- 8) harjutab käänd- ja pöördõnade lõppude ning tunnuste õiget märkimist;
- 9) piiritleb lause ja paneb sellele sobiva lõpumärgi;
- 10) moodustab lihtlauseid ja lihtsamaid liitlauseid;
- 11) õpib osalema silmast silma vestluses;
- 12) õpib kuulama vestluspartnerit;
- 13) õpib lihtsamaid algustähe reegleid (isikunimed, kohanimed, pealkirjad jmt);
- 14) kirjutab korralikult ja puhtalt tahvlile, vihikusse ja õpilaspäevikusse, on püüdlük ja korralik vormistamisel;
- 15) harjutab, et käekiri oleks loetav ning kuupäev õigesti kirjutatud;
- 16) kirjutab vigadeta teksti ära kirja tahvlilt ja õpikust, kontrollib kirjutatu alusteksti abil, nt õpik vmt;
- 17) harjutab hinnangu andmist loetule, nähtule või kuuldule nii kirjalikult kui ka suuliselt;
- 18) harjutab protsesskirjutamist: suuline eeltöö, kava ja mõttekaardi koostamine, teksti kirjutamine, viimistlemine;
- 19) harjutab oma/ võõra teksti toimetamist, korrastamist, lihtsamate vigade leidmist ja parandamist;
- 20) harjub järgima kirjandi kirjutamisel struktuuri osi: ülesehitus, sissejuhatus, teemaarendus, lõpetus ja mustand;
- 21) harjutab lisateabe otsimist;
- 22) harjutab alusteksti edasiarenduse lihtsamaid võtteid;
- 23) õpib eri allikatest pärit info võrdlemist, olulise eristamist ebaolulisest;
- 24) vormistab korralikult lihtkirja ja ümbriku;
- 25) kirjeldab, jälgides sõnavalikut ja märgates olulisi ja iseloomulikke tunnuseid;
- 26) kirjeldab esemeid, olendeid ja inimesi;
- 27) jutustab ja kirjutab oma elamustest ja juhtumistest;
- 28) jutustab minavormis jälgides sündmuste järgnevust ja ka otsekõnet jutustuses;
- 28) teeb raamatust kokkuvõtte ning kirjutab raamatu kohta lugemissoovituse;
- 29) õpib väärtustama ilukirjanduse lugemist;
- 30) kirjutab etteütlemise järgi sõnu ja lauseid;
- 31) kirjutab tarbeteksti, kutse, õnnitluse näidise järgi;
- 32) kirjutab tekste küsimuste, tugisõnade, joonistuse, pildi, pildiseeria, kava abil;
- 33) kirjutab ümberjutustusi;
- 34) kirjutab jutu pildi täiendusena (pildiallkiri, tegelaskõne jne);
- 35) õpib tutvustama loetud teoste sisu ja tegelasi, arutlema tegelassuhete üle ja väärtustama ilukirjanduse lugemist;
- 36) harjutab luule-, proosa või draamateksti lugemist, arvestades meeoleu/ karakterit;
- 37) kirjutab jutule alguse ja lõpu.

Eesti keel

6.klass

Õpiväljundid

Õpilane:

- kirjutab tahvlilt ja õpikust õigesti maha, paigutab teksti korrektselt paberile;

- eristab häälikut ja tähte, täis- ja kaashäälikut, häälikuühendit, silpi, sõna, lauset;
- eristab lühikesi, pikki ja ülipikki täis- ja suluta kaashäälikuid;
- märgib kirjas õigesti häälikuid ja kaashäälikuühendit;
- kirjutab õige sulghääliku omandatud oma- ja võõrsõnade algusse;
- kirjutab suure algustähega lause alguse, inimese- ja loomanimed, pealkirjad ning õpitud kohanimed;
- kasutab õigesti õpitud käänd- ja pöörsõnade lõppe ning tunnuseid;
- moodustab ja kirjavahemärgistab lihtlauseid, sealhulgas koondlauseid ja lihtsamaid liitlauseid;
- piiritleb lause ja paneb sellele sobiva lõpumärgi;
- kirjutab etteütlemise järgi sisult tuttavat teksti ning kontrollib kirjutatut näidise põhjal (40-45 sõna);
- koostab kutse, õnnitluse, teate;
- teab peast võõrtähtedega tähestikku;
- kasutab lihtsamat sõnastikku ja koostab lihtsaid loendeid tähestikjärjestuses;
- oskab teha kuuldust ja loetust lühikokkuvõtet nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- tunneb eesti õigekirja põhireegleid;
- oskab kasutada ÕSi ja interaktiivseid õigekeelsusallikaid;
- leiab juhendamise abil tekstiloomeks vajalikku teavet;
- tunneb kirjutamiseks ja esinemiseks valmistumise põhietappe;
- jutustab, kirjeldab ning arutleb suuliselt ja kirjalikult;
- vajadusel oskab võtta sõna, koostada ja esitada lühiettekanne;
- avaldab viisakalt arvamust sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suuliselt ka kirjalikult;
- kirjutab eesmärgipäraselt kirju;
- kirjutab eakohase pikkusega ümberjutustusi ja teisi loovtöid;
- vormistab kirjalikud tekstid jõukohase korrektsusega;
- kirjutab tekste küsimuste, tugisõnade, joonistuse, pildi, pildiseeria, märksõna- skeemi või kava abil;
- oskab alustada ja lõpetada viisakalt telefonivestlust.

Kirjandus

6. klass

Õpiväljundid

Õpilane:

- on lugenud läbi vähemalt neli eakohast eri žanris väärtkirjandust;
- loeb jõukohase keerukusega teksti ning mõistab seda;
- oskab tutvustada loetud teoste sisu ja tegelasi, arutleda tegelassuhete ja probleemide üle;
- oskab loetud tekstist või sündmusest elamuspõhiselt jutustada ja loetu üle arutleda;
- väärtustab ilukirjanduse lugemist;
- kasutab võimete kohaselt vajalikku teavet hankides sõnaraamatuid ja interneti, nt tundmatud sõnad/mõisted/väljendid tekstis;
- vastab loetud teksti põhjal küsimustele;
- tunneb/eristab erinevaid tekstiliike (luuletus, näidend; proosapala: muinasjutt, muistend, jutustus).

Eesti keel

6.klass

Õppesisu

Õpilane

- 1) harjutab sulghäälikute õigekirja;
- 2) õpib tunnetama häälikute pikkust; harjutab häälikuühendi õigekirja; õpib eristama helilisi ja helituid häälikuid;
- 3) õpib argisemaid algustähe reegleid (isiku- ja kohanimed, pealkirjad, perioodika jmt);
- 4) harjutab tahvlile, vihikusse ja õpilaspäevikusse kirjutamist, kirjaliku töö vormistamist, jälgib oma töö puhtust ja korrektsust;
- 5) harjutab teksti ära kirja tahvlilt ja õpikust, kontrollib kirjutatud õpiku abil;
- 6) õpib tähtede *i* ja *j* õigekirja (tegijanimi, liitsõna);
- 7) õpib rõhuliite *-gi* ja *-ki* õigekirja;
- 8) õpib sagedamini esinevate võõrsõnade tähendust ja õigekirja;
- 9) õpib liitsõnamoodustust: täiend- ja põhiosa;
- 10) õpib eristama ja tundma sünonüüme ja antonüüme;
- 11) õpib eristama sõnaliike: tegusõnad, käändsõnad ja muutumatud sõnad;
- 12) harjutab käändsõna ja pöördõna vormistiku kasutamist (kääne, arv, lõpp; aeg, isik jmt);
- 13) õpib kokku- ja lahkukirjutamise lihtsamaid juhtumeid;
- 14) õpib tundma alust ja öeldist ning laiendama lihtlauset;
- 15) õpib lihtlauset siduma liitlauseks;
- 16) õpib kirjavahemärgistama koondlauset ja lihtsamaid liitlauseid;
- 17) õpib kirjavahemärgistama otsekõnet ja ka ütet;
- 18) õpib parandama oma kirjavigu;
- 19) õpib etteütlemise järgi sõnade ja lausete kirjutamist;
- 20) harjutab protsesskirjutamist: suuline eeltöö, kava ja mõttekaardi koostamine, teksti kirjutamine, viimistlemine;
- 21) harjutab kirjandi kirjutamist ja ülesehitust: sissejuhatus, teemaarendus, lõpetus ning mustandi kirjutamist;
- 22) õpib kasutama lühendeid;
- 23) harjutab lisateabe otsimist;
- 24) harjutab alustekst põhjal kirjutamist või edasiarendamise lihtsamaid võtteid;
- 25) harjutab eri allikatest pärit info võrdlemist;
- 26) õpib olulise eristamist ebaolulisest;
- 27) õpib eristama fakti ja arvamust;
- 28) õpib teksti looma pildi- ja näitmaterjali põhjal;
- 29) õpib koostama lühiettekannet/ esitlust internetist või teatmeteostest leitud info põhjal;
- 30) harjutab oma ettekande/esitluse suulist esitamist privaatses ja avalikus keskkonnas;
- 31) õpib kirjutama lihtkirja ja harjutab ümbriku vormistamist;
- 32) harjutab kirjelduse kirjutamist, jälgides sõnavalikut ning märgates olulisi ja iseloomulikke tunnuseid ning õpib ka neid esitama (üldmulje, detailid);
- 33) õpib eseme, olendi ja inimese kirjeldamist;
- 34) harjutab minavormis jutustamist oma elamustest ja juhtumistest ning neist kirjutamist; (jälgib jutustuse ülesehitust, ajalispõhjuslikku esitust);
- 35) harjutab teksti esitama sidusas lausestuses, õpib kasutama oma tekstis otsekõnet;
- 36) õpib arutlema elulistel teemadel, eristama põhjust ja tagajärje;
- 37) õpib tarbeteksti kirjutamist ja vormistamist (avaldus, seletuskiri);
- 38) kirjutab näidise järgi kutse, õnnitluse;
- 39) kirjutab ümberjutustusi;

- 40) kirjutab jutu pildi täiendusena (pildiallkiri, tegelaskõne jne);
- 41) kirjutab fantaasiajutu pildi, pildiseeria, küsimuste, skeemi, kaardi või kava abil;
- 42) kirjutamisel jälgib ülesehitust: alustus, sisu, lõpetus;
- 43) kirjutab jutule alguse ja lõpu;
- 44) kirjutab loetu põhjal lühitekste/ kokkuvõtteid, arendades kirjalikku enese-väljendust;
- 45) harjutab oma mõtete kirjutamist vajaliku täpsusega;
- 46) õpib osalema silmast silma vestluses;
- 47) lahendab lihtsamaid probleemülesandeid lahendama paaris- ja rühmatöös;
- 48) oskab oma seisukohta põhjendada ja vajaduse korral sellest taganeda;
- 49) õpib kuulama vestluspartnerit;
- 50) õpib tundma virtuaalkeskkonna ohtusid; õpib viisakalt ja tähelepanelikult suhtlema virtuaalkeskkonnas;
- 51) õpib mõistma privaatsuse tähtsust ja avalikkuse ohtusid;
- 52) õpib kirjutama korrektset ja viisakat e-kirja;
- 53) õpib viisakalt alustama ja lõpetama telefonivestlust;
- 54) õpib loetule, nähtule või kuuldule hinnangu andmist nii kirjalikult kui ka suuliselt.

Kirjandus

6. klass

Õppesisu

Õpilane:

- 1) loeb eakohast eri žanris väärtkirjandust, kujundab selle kaudu oma kõlbelisi tõekspidamisi ning arendab lugejaoskusi;
- 2) loeb jõukohase keerukusega teksti ning mõistab seda;
- 3) õpib tutvustama loetud teoste sisu ja tegelasi, arutlema tegelassuhete ja probleemide üle;
- 4) õpib võrdlema tegelaste ning enda väärtushoiakuid ja huvisid;
- 5) õpib teksti- või elamuspõhiselt jutustama ja loetu üle arutlema;
- 6) õpib tutvustama kirjandusteksti süžeed, sündmuste toimumise kohta ja aega ning tegelasi;
- 7) õpib märkama tegelaste käitumise motiive ning neid analüüsima;
- 8) õpib vajaliku teabe hankimiseks kasutama sõnaraamatuid ja internetti;
- 9) õpib tutvustama loetud kirjandusteose autorit, sisu ja tegelasi ning kõnelema oma lugemiselamustest ja -kogemustest.
- 10) õpib eristama õpitud tekstiliike ja nende kasutamise võimalusi;
- 11) harjutab jõukohase keerukusega tekstide ilmeka lugemise oskust;
- 12) harjutab loetu kohta plaani koostamist ja selle alusel ümberjutustuse koostamist;
- 13) õpib avaldama loetu kohta oma arvamust;
- 14) õpib iseloomustama tegelasi, neid võrdlema ja oma arvamust põhjendama;
- 15) õpib eristama ja määrama loetud teose žanrit (muinasjutt, luuletus, vanasõna, mõistatus, kõnekäänd, muistend, näidend, jutustus) õpitu piirides;
- 16) õpib kasutama vajaliku info saamiseks sõnaraamatuid, raamatukogukataloogi ja internetti.
- 17) õpib eristama trükiajakirjanduses: pressifoto, karikatuur, pildiallkiri;
- 18) loeb ja orienteerub trükistes (raamat, ajaleht, ajakiri) ning õpib neist leidma vajalikku teavet;
- 19) õpib esitama kuuldu ja loetu kohta küsimusi ning avaldama arvamust;

- 20) õpib kirjutama raamatust lühikokkuvõtet ning kirjutama raamatu kohta lugemissoovitust;
- 21) õpib kaasõpilast ja õpetajat eesmärgistatult kuulama, kuuldu kohta arvamust esitama;
- 22) õpib küsimustele vastamist, end esitlema ja tutvustama;
- 23) õpib oma seisukohta põhjendama;
- 24) õpib tunnustuse avaldamist kaasõpilasele
- 25) õpib osalema klassivestluses, diskussioonis;
- 26) õpib mõistma kirjandust kui oma rahvuskultuuri olulist osa ja teiste rahvaste kultuuri tutvustajat;
- 27) õpib/harjub väärtustama ilukirjanduse lugemist.

II kooliastmes käsitletavat tekstid ja tervikuna loetavad teosed kajastavad üldinimlikke väärtusi.

Kirjandusteoste valikul arvestatakse ka järgmisi II kooliastmes arutlemiseks sobivaid teemasid ja probleeme.

- Raamatu roll inimese elus. Kirjandus kui sõnakunst. Kirjandus ja teised kunstiliigid. Kultuuride mitmekesisus. Lugupidav suhtumine teistesse kultuuridesse ja rahvastesse. Erinevused ja sarnasused kommetes traditsioonides, usus.
- Hea ja kurja probleem. Kõlbelise ideaali väljendumine suulises rahvaloomingus. Ustavus, julgus, tööarmastus, õiglus, arukus rahva ettekujutustes. Elulaadi, elukogemuse, elutarkuse peegeldumine rahvaluuleteostes.
- Kõlbeline jõud kokkupuutes inimlike pahedega. Usk õigluse võidusse. Väline ja sisemine ilu. Kas elada endale või teha rõõmu teistele? Eluraskuste ületamine – headuse ja õigluse võidu kohustuslik tingimus? Kõlbelisuse poeetilised tunnid. Inimlik tänulikkus ja tänamatus. Kasvatamatud ja harimatud meie keskel. Teod kui inimese väärtuse mõõt. Üksindusprobleem.
- Ajalooline sündmus kui rahvusliku uhkuse aine. Minevik, tänapäev, tulevik. Elu ja selle sünged küljed. Enda väärtuse tunnetamise probleem. Inimese vastutus oma käitumise ja tehtud otsuste eest. Argus ja lipitsemine kui ajatud omadused.
- Kodumaa poeetiline kujund. Kodumaa looduse ilu. Inimese ja looduse harmoonia. Idee inimese ja looduse ühtsusest. Loodusesse säästva suhtumise vajalikkus. Suhtumine loomadesse kui kõlbelisuse mõõt. Inimese vastutus loodushoiu eest.
- Perekond, suhted pereliikmete vahel. Põlvkondade järjepidevus. suhted vanemate ja õdede-vendadega.
- Sõprus ja osavõtlikkus. Õiglase ja ebaõiglase maailma tunnetamine. Lugeja kaasatundmine ja kaasaelamine kui enese tunnetamine ja kasvatamine. Karakterite omapära ja nende kokkupõrge. Vastastikuse abi osutamine ohumomendil kui täiskasvanulikkuse tunnus. Rõõm tehtud tööst.
- Koolielu. Suhted koolis, mõistmine, mittemõistmine, enesekehtestamine. Sõprus.

Hindamine

Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega. Kirjalikke keeleülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, õigekirja ja ka vormistust. Eesti

keele õpitulemusi hinnates on oluline hinnata erinevate keeleliste oskuste mõistmist ja rakendamist.

Hindamisel kasutatakse kujundavat hindamist, mille käigus analüüsitakse õpilase teadmisi, oskusi, hoiakuid, väärtushinnanguid ja ka käitumist. Kujundav hindamine keskendub eelkõige õpilase arengu võrdlemisele tema varasemate saavutustega. Antakse ka tagasisidet õpilase seniste tulemuste ning vajakajäämiste kohta. Õpilast innustatakse ja suunatakse edasiseks õppimiseks ning kavandatakse edasise õppimise eesmärgid ja teed.

Tagasiside kirjeldab võimalikult täpselt õpilase tugevaid külgi ja vajakajäämisi ning sisaldab ettepanekuid edaspidisteks tegevusteks, mis toetavad õpilase arengut.

Õppetunni vältel saab õpilane enamasti suulist või kirjalikku sõnalist tagasisidet õppeainet ja ainevaldkonda puudutavate teadmiste ja oskuste kohta. Tagasiside raames toetatakse ka õpilase käitumise, hoiakute ja väärtushinnangute kujunemist.

Õpetaja märkab iga õpilase arengu eripära. Oluline on märgata teadmiste ja oskuste rakendamisel üles näidatud iseseisvust ja loominguilisust, aga ka kokkulepetest kinnipidamist, kuulamise ja teistega arvestamise oskust.

Õpilane kaasatakse enese ja kaaslaste hindamisse, et arendada tema oskust eesmärgi seada ning oma õppimist ja käitumist eesmärkide alusel analüüsida. Suund on hea soorituse märkamisele ja positiivsuse olulisuse mõistmisele, mitte hukkamõistmisele.

EESTI KEEL

Õppe- ja kasvatuseesmärgid III kooliastmes

9. klassi lõpetaja:

- tuleb toime eesti kirjakeelega tavasuhtluses ja avalikult esinedes ning edasi õppides;
- suhtleb eesmärgipäraselt ja valib sobiva suhtluskanali, väljendub kõnes ja kirjas asjakohaselt ning selgelt;
- järgib kirjutades eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid;
- kuulab ja loeb arusaamisega eri liiki tekste, teeb kuuldu ja loetu põhjal järeldusi ning avaldab arvamust, vahendab loetut ja kuuldu suuliselt ning kirjalikult;
- tunneb tekstiliike ja nende kasutusvõimalusi ning oskab eesmärgipäraselt eri liiki tekstide koostamiseks ja esitamiseks valmistuda;
- koostab eri liiki tekste ja vormistab need korrektselt;
- avaldab arvamust põhjendatult ja keeleliselt korrektselt;
- mõistab eesti keele tähtsust rahvuskultuuris ning hea keeleoskuse vajalikkust;
- hindab meediast ja internetist leitud asjakohast teavet kriitiliselt ning kasutab seda sihipäraselt;
- kasutab sõna- ja käsiraamatuid ning leiab õigekeelsusabi internetiallikatest

7. klass

Õpiväljundid

Õpilane:

- tuleb toime eesti kirjakeelega eakohases tavasuhtluses;
- püüab järgida keeleviisakust ja –väarikust;
- järgib võimetekohaselt kirjutades eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid;
- kuulab ja loeb eakohaseid tekste ning teeb kuuldu ja loetu põhjal lihtsamaid järeldusi;
- avaldab arvamust nii suuliselt kui ka kirjalikult, püüdes olla viisakas;
- püüab hinnata meediast ja internetist leitud asjakohast teavet kriitiliselt ning kasutab seda sihipäraselt;
- oskab kasutada abivahendina ÕS-i, leiab õigekeelsusabi ka internetiallikatest;
- omab eri liiki tekstide (kirjand, kiri, avaldus, elulugu jt) kirjutamise ja vormistamise kogemust, teab nende olemust;
- seostab omavahel teksti, seda toetavat tabelit, pilti;
- teab eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliike;
- teab morfoloogia alustõdesid, kasutab neid igapäeva kõnes ja kirjas;
- teab veebisuhtluse võimalusi ja ohte ning suhtluskanaleid (jututoad jt).

Õppesisu

Õpilane:

- 1) tegeleb lihtsamate eakohaste suuliste ja kirjalike tekstidega, võrdleb tekstide erinevusi;
- 2) analüüsib/eristab slängi ja normikohast kirjakeelt ning ilukirjanduslikku sõnakasutust;
- 3) arendab suulise suhtlemise tavasid eesti keeles: pöördumine, tervitamine, suhtlemise lõpetamine, telefonivestlus;
- 4) arutleb eakohastel teemadel;
- 5) osaleb rühmatöodes, arendab oma arvamuse avaldamise oskust ja oskust põhjendada;
- 6) järjepidevalt pöörab tähelepanu sellele viiskale ja lugupidavale vestluskultuurile;
- 7) harjutab sobivate keelevahendite valimist ja kasutamist olenevalt suhtlusolukorrast.
- 8) kasutab võimetekohaselt sisu, õigekirja, stiili ja kompositsiooni põhinõudeid meilide ja lihtkirjade kirjutamisel;
- 9) õpib märkama veebisuhtluse ohte;
- 10) tutvub suhtluskanalitega (jututoad jt)
- 11) esitab teksti kohta küsimusi, avaldab oma arvamust, teeb kokkuvõtteid;
- 12) tutvub meediatekstide põhiliikidega ja nende tunnustega: intervjuu, kuulutus ning uudis;
- 13) harjutab ühe meediateksti kirjutamist, jälgides ülesehitust ja pealkirja sobivust;
- 14) õpib fakti ja arvamuse eristamist;
- 15) õpib märkama ja eristama kvaliteetajakirjandust ja meelelahutuslikku.
- 16) õpib kirjutama jutustavat ja kirjeldavat kirjandit, harjutab oma teksti korrigeerimist;
- 17) harjutab tarbetekstide koostamist ja vormistamist: elulookirjeldus, seletuskiri, avaldus;
- 18) õpib märkama ja võrdlema kirjaliku ja suulise keelekasutuse eripära;
- 19) õpib häälikute liigitamise süsteemi;
- 20) harjutab kaashäälikuühendi põhireegli rakendamist;
- 21) õpib tundma ja märkama kaashäälikuühendi õigekirja erandeid;
- 22) õpib silbitamist ja poolitamist;
- 23) õpib märkama välte ja õigekirja seoseid;
- 24) harjutab veaohtrike võõrsõnade õigekirja;

- 25) kontrollib õigekeelsussõnaraamatust (nii interneti- kui ka raamatuvariandist) õigekirja ning õigehääldust;
- 26) õpib märkama sünonüümide tähendusvarjundeid;
- 27) õpib lihtsamaid sõnatuletamisi;
- 28) õpib eristama ütet, õpib kirjavahemärgistama otsekõnet ja ütet;
- 29) õpib algustäheõigekirja: nimi, pealkiri, isikud kohad ja ehitised, asutused, riigid, perioodikaväljaanded, teosed, ajaloosündmused;
- 30) õpib kasutama ja lugema lihtsamaid igapäevaseid lühendeid.

8. klass

Õpiväljundid

Õpilane:

- tuleb toime eesti kirjakeelega tavasuhtluses ja klassi või sõpruskonna ees esinedes;
- suhtleb eesmärgipäraselt ja valib sobiva suhtluskanali, väljendub kõnes ja kirjas mõistetavalt ja korralikult;
- järgib kirjutades eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid;
- kuulab ja loeb arusaamisega eri liiki tekste, teeb kuuldu ja loetu põhjal järeldusi ning avaldab arvamust, esitab küsimusi;
- koostab oma võimete kohaselt eri liiki tekste (referaat, kirjand, arvamussavaldus) ja vormistab need korralikult;
- mõistab eesti keele tähtsust rahvuskultuuris ning hea keeleoskuse vajalikkust;
- hindab meediat ja internetist leitud teavet kriitiliselt ning kasutab sihipäraselt;
- kasutab sõna- ja käsiraamatuid ning leiab õigekeelsusabi internetiallikatest;
- oskab loetu nii suuliselt kui ka kirjalikus vormis kokku võtta;
- oskab eakohastel teemadel arutleda, oskab tekste võrrelda;
- suudab esitada teksti kohta küsimusi, esitada vastuväiteid, arvamust avaldada;
- suudab suuliselt esineda (tervitab, võtab sõna, koostab ja esitab kõne);
- teab veebisuhtluse ohte;
- suudab veebist otsida teavet ning suhtub teabeallikatesse ja infosse kriitiliselt;
- suudab koostada lihtsamaid tarbekirju (avaldus, seletuskiri);
- suudab koostada ja kirjavahemärgistada lihtsamaid koondlauseid;
- suudab eristada liht- ja liitlauseid ning ka lihtsamaid liitlauseid kirjavahemärgistada;
- oskab kirjavahemärgistada otsekõnet;
- suudab järgida argisõnavara piires algustäheõigekirja reegleid.

Õppesisu

Õpilane:

- 1) osaleb erinevates suhtlusolukordades, harjutab suhtlusolukorra ja -partneriga arvestamist;
- 2) harjutab pöördumist, tervitamist, suhtlemise lõpetamist;
- 3) avaldab rühmatöö ajal arvamust ja vajadusel püüab põhjendada;
- 4) harjutab oma töö analüüsimist ja hinnangut andmist oma või kaaslaste tööle;
- 5) teeb kuuldu ja loetust lühikokkuvõtte;
- 6) esitab kuuldu / loetu kohta küsimusi;
- 7) jälgib meili kirjutamisel sõnastust ja õigekirja;
- 8) otsib veebist teavet, suhtudes teabeallikatesse ja infosse kriitiliselt;
- 9) harjutab tarbetekstide kirjutamist (avaldus, seletuskiri);
- 10) õpib kirjutama lühiuudist;

- 11) õpib eristama meediatekstide põhilike: uudislugu, arvamislugu, intervjuu, reportaaž, kuulutus;
- 12) õpib lühiintervjuu küsimuste koostamist ja ka läbiviimist;
- 13) õpib eristama kvaliteetajakirjandust ja meelelahutuslikku meediat;
- 14) õpib tervitus-/tähtpäevakõne koostamist ja harjutab esitamist;
- 15) õpib kirjandi kirjutamise eeltöövõtteid: mõtete kogumine, kava koostamine, mustandi kirjutamine;
- 16) õpib kirjandi/loovteksti liigendamist lõikudeks, järgib kompositsiooni; lõikude järjestamise põhimõtteid ja võimalusi;
- 17) harjutab jutustava, kirjeldava või arutleva kirjandi kirjutamist;
- 18) õpib oma tekstis märkama keele- ja stiilivigu;
- 19) kasutab oskuste piires kujundeid (epiteet, võrdlus, isikustamine jt);
- 20) õpib märkama murdekeele omapära;
- 21) õpib tundma meie lähemaid keelesugulasi;
- 22) rakendab kaashäälikuühendi põhireeglit, õpib märkama ja kasutama kaashäälikuühendi õigekirja erandeid;
- 23) harjutab veaohtriku häälikuõigekirjaga sõnade kirjutamist;
- 24) õpib omasõnade ja võõrsõnade õigekirja;
- 25) harjutab õigekeelsussõnaraamatust (nii interneti- kui ka raamatuvariandist) õigekirja ning õigehäälduse kontrollimist;
- 26) õpib moodustama omadussõna võrdlusastmeid;
- 27) õpib käandsõnade kokku- ja lahkukirjutamist;
- 28) õpib kuupäevade, aastate, kellaegade õigekirja;
- 29) õpib määrama lihtsamates lasetes lause liikmeid: öeldis, alus, sihtis, määrus ja öeldistäide;
- 30) õpib koostama ja kirjavahemärgistama koondlauset;
- 31) õpib eristama liht- ja liitlauset ning ka kirjavahemärgistama;
- 32) õpib moodustama ja eristama lihtsamaid liitlauseid (põimlause ja rindlause);
- 33) õpib kirjavahemärgistama otsekõnet;
- 34) harjutab algustäheõigekirja: nimi, nimetus, pealkiri, isikud ja olend; kohad ja ehitised; asutused, riigid; perioodikaväljaanded; teosed, sarjad, ajaloosündmused, kaubad;
- 35) õpib tundma lühendamise põhimõtteid ja õigekirja, lühendite käänamine.

9. klass

Õpiväljundid

Õpilane:

- tuleb toime eesti kirjakeelega tavasuhtluses, avalikult esinedes, edasi õppides;
- suhtleb eesmärgipäraselt ja valib sobiva suhtluskanali, väljendub kõnes ja kirjas mõistetavalt;
- järgib kirjutades eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid; oskab kasutada arvuti õigekirjakorrektorit;
- kuulab ja loeb arusaamisega eri liiki tekste, teeb kuuldu ja loetu põhjal järeldusi ning avaldab arvamust;
- tunneb tekstiliike ja nende kasutusvõimalusi ning oskab eesmärgipäraselt lihtsamaid eri liiki elutarbelisi tekste koostada ja vormistada;
- hindab meediast ja internetist leitud asjakohast teavet kriitiliselt ning kasutab seda sihipäraselt;
- kasutab sõna- ja käsiraamatuid ning leiab õigekeelsusabi internetiallikatest;
- loeb ja kuulab sihipäraselt õpi- ja elutarbelisi tekste;
- seostab omavahel teksti, seda toetavat tabelit, pilti ja heli;

- teab eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliike ja -vorme ning lauseehituse peajooni;
- tunneb keelendite stiiliväärtust, kasutab ja mõistab tekstis keelendeid;
- teab suulise ja kirjaliku kõne erijooni ning eristab kirjakeelt kõnekeelest;
- teab eesti kirjakeele arengu olulisemaid etappe ja eesti keele murdeid;
- leiab tekstiloomeks vajalikku teavet raamatukogust ja internetist, valib kriitiliselt teabeallikaid ning osundab neile sobivas vormis;
- oskab suuliselt esineda (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikese ettekande või kõne);
- oskab eesmärgipäraselt kirjutada, eri liiki tekste (referaat, kirjand, elulugu, arvamusalaldus, avaldus, seletuskiri) ning korrektselt vormistada;
- põhjendab ning avaldab viisakalt ja asjakohaselt arvamust ja seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- oskab kasutada omandatud keele- ja tekstimõisteid tekste luues;
- mõistab eesti keele tähtsust rahvuskultuuris ning hea keeleoskuse vajalikkust.

Õppesisu

Õpilane:

- 1) osaleb erinevates suhtlusolukordades, harjutab suhtlusolukorra ja -partneriga arvestamist,
- 2) harjutab pöördumist, tervitamist, suhtlemise lõpetamist;
- 3) avaldab rühmatöö ajal arvamust ja püüab põhjendada;
- 4) harjutab oma tööde analüüsimist ja hinnangu andmist tööle;
- 5) teeb kuuldust ja loetust lühikokkuvõtte;
- 6) esitab kuuldu / loetu kohta küsimusi;
- 7) õpib tundma veebisuhtluse ohte;
- 8) jälgib meili kirjutamisel sõnastust ja õigekirja;
- 9) suudab veebist otsida teavet ning suhtub teabeallikatesse ja infosse kriitiliselt;
- 10) koostab tarbetekste (juhend, elulookirjeldus, avaldus, seletuskiri);
- 11) õpib kirjutama lühiuudist;
- 12) õpib lühiintervjuu küsimuste koostamist ja ka läbiviimist;
- 13) õpib eristama kvaliteetajakirjandust ja meelelahutuslikku meediat;
- 14) koostab tervitus-/tähtpäevakõne;
- 15) õpib avaldama oma arvamust nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- 16) õpib kirjandi kirjutamise võtteid ja kirjandi liigendamist lõikudeks, järgib kompositsioon, stiili;
- 17) harjutab jutustava, kirjeldava või arutleva kirjandi kirjutamist;
- 18) õpib oma tekstis märkama keele- ja stiilivigu;
- 19) kasutab oskuste piires kujundeid (epiteedid, võrdlus, isikustamine);
- 20) õpib kasutama eesti keele olulisemaid sõna- ja käsiraamatuid, keelealaseid internetiallikaid;
- 21) rakendab kaashäälikuühendi põhireeglit, õpib märkama ja kasutama kaashäälikuühendi õigekirja erandeid;
- 22) harjutab veaohtriku häälikuõigekirjaga sõnade kirjutamist;
- 23) õpib omasõnade ja võõrsõnade õigekirja;
- 24) õpib õigekeelsussõnaraamatust (nii interneti- kui ka raamatuvariandist) õigekirja ning õigehääluse kontrollimist;
- 25) õpib käändsõnade kokku- ja lahkukirjutamist;
- 26) õpib kuupäevade, aastate, kellaegade õigekirja;
- 27) õpib koostama ja kirjavahemärgistama koondlauset;

- 28) õpib märkama ja kirjavahemärgistama ütet;
- 29) õpib eristama liht-ja liilauseid ning ka kirjavahemärgistama;
- 30) õpib moodustama liilauseid (põimlause ja rindlause);
- 31) õpib kirjavahemärgistama otsekõnet;
- 32) harjutab algustäheõigekirja: nimi, nimetus, pealkiri, isikud ja olend; kohad ja ehitised; asutused, riigid; perioodikaväljaanded; teosed, sarjad, ajaloosündmused, üritused, kaubad;
- 33) õpib tundma lühendamise põhimõtteid ja õigekirja, lühendite käänamine;
- 34) õpib kasutama arvuti keelekorrektorit.

KIRJANDUS

7.klass

Õpiväljundid

Õpilane:

- suudab väljenduda enam-vähem korrektselt suuliselt ja kirjalikult, suudab end mõistetavaks teha;
- püüab tõlgendada, analüüsida ja mõista lihtsama süžee kirjandusteost kui erinevate lugude ja inimsuhete, elamuste ja väärtuste allikat;
- loeb jõukohast eakohast eri žanris väärtkirjandust;
- kujundab kirjanduse kaudu oma kõlbelisi tõekspidamisi;
- püüab väärtustada erinevaid ideid ja kujutamisi viise;
- suudab jutustada kokkuvõtvalt lihtsamatest teostest;
- omab arutlemise algoskusi, et rääkida teoses toimunust/ kujutatust;
- loeb kirjandusteksti ladiusalt ning väärtustab lugemist;
- mõistab kirjandust kui oma rahvuskultuuri olulist osa, on tutvunud meie rahvaluule olemuse ja põhiliikidega;
- oskab kirjeldada tegelikku ja kujutletavat sündmust;
- väärtustab kirjandust kui rahvuskultuuri olulist osa;
- väärtustab kirjandust kui eri rahvaste kultuuri tutvustajat;
- loeb kirjandusteksti ladiusalt, mõtestades ning väärtustab lugemist;
- kirjutab lihtsamatel elulistel teemadel omaloomingulisi töid.

Õppesisu

Õpilane:

1. loeb läbi vähemalt 3-4 eakohast eri žanris kirjandusteost ;
2. jutustab loetud teosest kokkuvõtvalt, järgides teksti sisu tegelasi, märkab tegelastevahelisi suhteid ja probleeme;
3. valib ka iseseisvalt kirjandust ja loeb ning jagab lugemissoovitusi klassikaaslastele;
4. vastab teksti põhjal faktiküsimustele ja lihtsamatele järeldamisküsimustele;
5. otsib teavet tundmatute sõnade kohta ning teeb endale selgeks nende tähenduse;
6. püüab aru saada luuletuste sisust; vorm: värss, stroof, erinevad riimiskeemid;
7. õpib esitama luuletekste publikule;
7. tunneb ära ja kasutab tekstides epiteete, isikustamist, võrdlusi ja algriimi;
8. eristab tekstinäidete põhjal rahvaluule lühivorme (kõnekäänd, vanasõna, mõistatus, selgitab nende tähendust), rahvalaulu ja rahvajutu (muinasjutt, muistend) liike ning oskab nimetada nende mõned olulisemad tunnused;

9. seletab oma sõnadega eepika, lüürika, draamaatika, komöödia ja tragöödia olemust ja teab alaliike;
10. otsib teavet tundmatute sõnade kohta ning teeb endale selgeks nende tähenduse.
11. sõnastab oma arvamuse ja põhjendab;
12. osaleb lühikese draamateksti esitamisel osatäitjana;
13. õpilased kirjutavad õpetaja valikul lühemaid omaloomingulisi töid.
14. Õpilased õpivad märkama põhiväärtusi ja tegelevad alljärgnevate teemadega.

Mina ja teised. Enesehinnang, eneseväärikus, ausus enese ja teiste vastu. Arusaamine heast ja halvast. Õigus ja ebaõigus. Kiiduväärne ja taunitav. Erinevus teistest. Minu hobid ja huvid. Õnnelik olemine. Minu tugevad ja nõrgad küljed

Kodu ja lähiümbrus. Perekondlikud sündmused ja tähtpäevad. Kodu turvalisus.. Armastus oma kodu ja koduste vastu. Suhted vanemate ja lähisugulastega. Poiste ja tüdrukute suhted. Esimene armastus. Kohustused ja vastutus. Koolivägivald. Sallivus. Piir oma ja võõra vahel.

Riigid ja kultuur. Erinevate rahvaste uskumused ja tavad. Külalislahkus. Lugupidav suhtumine teistesse kultuuridesse ja inimestesse.

Kultuuriinimesed kui eesti rahvuskultuuri tutvustajad ning hoidjad.

Suhe oma emakeelesse. Murdekeele omapära.

Kodukoht ja loodus. Minu osa looduse hoidmisel. Hädasolija aitamine. Lemmikloomad ja vastutus nende eest. Tasakaal looduses. Loodus kui ilu allikas. Linna- ja maakeskkonna erinevus. Kodupaiga väärtustamine. Minu juured. Pere traditsioonid.

Teabekeskond, tehnoloogia ja innovatsioon

Internet kui silmaringi avardaja ja infoallikas. Internet kui ohuallikas.

Käitumine suhtlusportaalides. Film ja foto kui hetke ning ajaloo jäädvustajad.

8.klass

Õpiväljundid

Õpilane:

- suudab väljendada enam-vähem korrektselt suuliselt ja kirjalikult, suudab end mõistetakseks teha;
- loeb eakohast väärtkirjandust, kujundab selle kaudu oma kõlbelisi tõekspidamisi ning arendab lugejaoskusi;
- jutustab kokkuvõtvalt teoses toimunust, märgates erinevaid inimsuhteid ja inimtüüpe;
- analüüsib ja mõistab kirjandusteost kui erinevate lugude ja inimsuhete, väärtuste allikat ning erinevate seisukohtade peegeldajat;
- oskab tutvustada loetud raamatu autorit, sisu, tegelasi, probleeme;
- väärtustab kirjandust kui oma rahvuskultuuri olulist osa;
- teab luule vormitunnuseid ja alaliike; vorm: värss, stroof, erinevad riimiskeemid; alaliigid: ood, ballaad, sonett, haiku ja vabavärsiline luule.
- avaldab oma arvamust, oma arvamust põhjendades toetub oma elukogemustele või/ ja tekstinäidetele;
- tunneb ja kasutab tekstides kujundeid: epiteete, isikustamist, võrdlusi;
- kirjutab jõukohaseid/eakohaseid omaloomingulisi töid;
- kasutab vajaliku teabe hankimiseks erinevaid allikaid: teatmeteoseid ja internetti;
- otsib teavet tundmatute sõnade kohta ning teeb endale selgeks tähenduse.

Õppesisu

Õpilane:

- loeb läbi vähemalt 3-4 eakohast väärtkirjandusteost;
- jutustab loetud teosest kokkuvõtvalt, järgides teksti sisu ja kompositsiooni;
- leiab ka iseseisvalt huvipakkuva kirjandusteose ja asub iseseisvalt lugema. tutvustab loetud raamatu autorit, sisu, tegelasi, probleeme klassikaaslastele;
- vastatab teksti põhjal fakti- ja analüüsiküsimustele;
- kirjeldab teoses kujutatud tegevusaega ja -kohta, määrab teose olulisemad sündmused ning märkab seoseid;
- kirjeldab teksti põhjal tegelase välimust, iseloomu ja käitumist;
- analüüsib tegelaste omavahelisi suhteid;
- arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide üle, avaldab oma arvamust;
- otsib teavet tundmatute sõnade kohta ning teeb endale selgeks nende tähenduse;
- mõtestab lahtilihtsamaid luuletusi, tunneb lihtsamaid kujundeid;
- eristab rahvajuttu (muinasjutt, muistend) liike, teab/nimetab nende tunnuseid;
- seletab oma sõnadega ilukirjanduse põhiliikide olemust;
- koostab fakti- ja hinnagüküsimusi;
- kavastab teksti väitlausetena;
- analüüsib tegelastevahelisi suhteid;
- jälgib tegevuse pingestumist, kulminatsiooni ning lahendust, teab puändi olemust;
- oskab seletada lihtsamaid sümboleid;
- esitab peast lühema luule-, proosa- või draamateksti, taotledes esituse ladusust ja selgust; valib esitamiseks kohase tempo ning hääletugevuse; jälgib, et kehahoid oleks korrektne, samuti hääldus;
- kirjutab tegelase iseloomustuse või miljöökirjelduse (kirjeldusena) või jutustava (muinasjutt või muistend) teksti;
- esitab draamateksti, olles üks osatäitjatest.
- õpilased õpivad märkama põhiväärtusi ja tegelevad järgnevate teemadega.

Mina ja teised. Enesehinnang, Eneseväärikus. Ausus enese ja teiste vastu. Iseenda ja teiste vajadused ning huvid. Arusaamine heast ja halvast. Õiglus ja ebaõiglus. Erinevus teistest. Eesmärgid. Eneseotsingud. Minu hobid ja huvid. Minu tervis ja tulevik. Minu tugevad ja nõrgad küljed.

Kodu ja kool. Perekond. Kodu turvalisus. Vägivald kodus. Kodu toetav jõud. Armastus oma kodu ja koduste vastu. Suhted vanemate ja kasuvanematega. Suhted õdede, vendade, teiste lähisugulastega. Suhted eakaaslastega. Suhted õpetajatega. Poiste ja tüdrukute suhted. Esimene armastus. Ühised väärtused. Kohustused ja vastutus. Koostegutsemine ja üksiolek. Hirmud. Erinevad kooliprobleemid ja koolivägivald. Sallivus teistsuguste inimeste suhtes. Mina grupi liikmena. Nohiklikkus ja tõrjutus. Piir oma ja võõra vahel.

Omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus. Kultuuride mitmekesisus. Elu eri kultuurides. Rahvuskultuur. Sallivus erinevate kultuurinähtuste suhtes.

Matkamine kodukohas ning reisimine kauges maades. Erinevate rahvaste uskumused ja tavad. Külalislahkus. Lugupidav suhtumine teistesse kultuuridesse ja inimestesse.

Kultuuriinimesed kui eesti rahvuskultuuri tutvustajad ning hoidjad

Keskond ja jätkusuutlik areng. Minu osa looduse hoidmisel. Üleilmsed loodushoiuprobleemid. Austav suhtumine elus- ja eluta loodusesse. Hädasolija aitamine. Lemmikloomad ja vastutus nende eest. Tasakaal looduses. Aastaaegade omanäolisus. Linna- ja maakeskkonna erinevus

Kodanikuühiskond ja rahvussuhted. Mina Eesti ühiskonna liikmena. Minu juured. Ajaloomälu. Traditsioonid ja sündmused, mis tagavad järjepidevuse. Suhe keelesse. Murdekeele omapära. Kodupaiga väärtustamine. Kangelaslikkus. Suhted teiste rahvuste esindajatega.

Teabekeskond, tehnoloogia ja innovatsioon. Avastamisrõõm ja õppimiskogemused. Tänapäevased teabe otsimise võimalused. Internet kui silmaringi avardaja ja infoallikas. Internet kui ohuallikas. Keeleline mõjutamine. Käitumine suhtlusportaalides. Film ja foto kui hetke ning ajaloo jäädvustajad.

9.klass

Õpiväljundid

Õpilane:

- väljendab end korrektselt suuliselt ja kirjalikult;
- loeb eakohast eri žanris väärtkirjandust, kujundab selle kaudu oma kõlbelisi tõekspidamisi;
- mõistab kirjandusteost kui erinevate lugude ja inimsuhete, elamuste ja väärtuste allikat ning erinevate seisukohtade peegeldajat;
- väärtustab kirjandust kui oma rahvuskultuuri olulist osa;
- eristab tekstinäidete põhjal rahvaluule alaliike, tead tunnuseid ja mõista tähendust;
- tunneb ja kasutab tekstides epiteete, metafoore, isikustamist, võrdlusi ja algriimi;
- avaldab oma arvamust ja põhjendab, valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka igapäevaelust;
- kasutab vajaliku teabe hankimiseks erinevaid allikaid, nii teatmeteoseid kui ka internetti;
- kirjutab lühemaid omaloomingulisi töid;
- tunneb ja oskab selgitada lihtsamaid sümboleid;
- teab teksti kompositsioonelemente: sissejuhatus, sõlmitus, teemaarendus, kulminatsioon, lõplahendus.
- esineb ladusalt, selgelt; eesmärgistab esinemise (miks?, kelle? mida?);
- püüab tõlgendada, analüüsida lihtsama sūžeeaga kirjandusteost.

Õppesisu

1. Loeb läbi vähemalt 4 eakohast eri žanris väärtkirjandusteost, õpib väärtustama lugemist;
2. jutustab teosest kokkuvõtvalt, järgides teksti sisu ja kompositsiooni, tutvustab tegelasi, probleeme;
3. vastab teksti põhjal fakti- ja järeldamisküsimustele;
4. kasutab esitatud väidete tõestamiseks tekstinäiteid ning tsitaate;
5. kirjeldab teoses kujutatud tegevusaega ja -kohta, määrab teose olulisemad sündmused;
6. kirjeldab teksti põhjal tegelase välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib tegelaste suhteid, võrdleb tegelasi, annab hinnanguid;
7. arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti põhisündmuse, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle;
8. avaldab oma arvamust ja põhjendab;
9. otsib teavet tundmatute sõnade kohta, teeb endale selgeks nende tähenduse;
10. tunneb ja kasutab tekstides epiteete, isikustamist, võrdlusi ja alg- ja lõppriimi;
11. eristab tekstinäidete põhjal rahvaluule alaliike, tead tunnuseid;

12. suudab kavastada lihtsamat teksti;
13. arutleb mõnel teoses käsitletud teemal, sõnastab oma arvamuse ja püüab seda ka põhjendada.
14. leiab illustratiivseid näideid tekstist, otsib/leiab sobivaid tsitaate;
15. otsib tundmatute sõnade tähenduse sõnaraamatust või teistest teabeallikatest;
16. analüüsib tegelastevahelisi suhteid;
18. püüab kirjeldada miljööd, märkab teose pöördelisi sündmusi;
19. selgitab lihtsamaid sümboleid;
20. tõlgendab lihtsamaid luuletekste; märkab autori keelekasutuse omapära;
21. teab teksti kompositsioonelemente: sissejuhatus, sõlmitus, teemaarendus, kulminatsioon, lõpplahendus.
22. esitab peast luule, proosa või draamateksti, taotledes esituse ladusust ja selgust;
23. esineb ladusalt, selgelt ning eesmärgistab esinemise (miks?, kellele? mida?);
24. valib esitamiseks kohase sõnavara, tempo ning hääletugevuse, oskab esinemisel jälgida oma kehahoidu, oma häält;
25. hoiab silmsidet kuulaja – vaatajaga.
26. õpilased õpivad märkama põhiväärtusi ja tegelevad järgnevate teemadega.

Mina ja teised. Enesehinnang, eneseväärikus. Ausus enese ja teiste vastu. Huvid. Mis on minu jaoks hea ja mis halb? Õiglus ja ebaõiglus. Eesmärgid. Eneseotsingud. Minu hobid. Minu tulevik. Tervis. Minu tugevused ja nõrkused.

Kodu ja kool. Perekond. Kodu turvalisus, kodu kui toetaja. Vägivald kodus. Koduarmastus. Suhted vanemate ja kasuvanematega. Suhted õdede, vendade, teiste lähisugulastega. Suhted eakaaslastega. Suhted õpetajatega. Poiste ja tüdrukute suhted. Esimene armastus. Ühised väärtused. Kohustused ja vastutus. Koostegutsemine ja üksiolek. Hirmud. Erinevad kooliprobleemid ja koolivägivald. Sallivus teistsuguste inimeste suhtes. Mina grupi liikmena. Nohiklikkus ja tõrjutus. Piir oma ja võõra vahel.

Omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus. Elu eri kultuurides. Rahvuskultuur. Sallivus. Kodukoht. Erinevate rahvaste uskumused ja tavad. Külalislahkus. Lugupidav suhtumine teistesse kultuuridesse ja inimestesse.

Kultuuriinimesed kui eesti rahvuskultuuri tutvustajad ning hoidjad

Keskond ja jätkusuutlik areng. Minu osa looduse hoidmisel. Üleilmsed loodushoiuprobleemid. Austav suhtumine elus- ja eluta loodusesse. Hädasolija aitamine. Lemmikloomad ja vastutus nende eest. Tasakaal looduses. Linna- ja maakeskkonna erinevus

Kodanikuühiskond ja rahvussuhted. Mina Eesti ühiskonna liikmena. Minu juured.

Ajaloomälu. Traditsioonid ja sündmused, mis tagavad järjepidevuse. Suhe keelesse.

Murdekeele omapära. Kodupaiga väärtustamine. Kangelaslikkus. Suhted teiste rahvuste esindajatega.

Teabekeskond, tehnoloogia ja innovatsioon. Avastamisrõõm ja õppimiskogemused. Tänapäevased teabe otsimise võimalused. Internet kui silmaringi avardaja ja infoallikas. Internet kui ohuallikas. Keeleline mõjutamine. Käitumine suhtlusportaalides. Film ja foto kui hetke ning ajaloo jäädvustajad.

Hindamine

Hinnatakse ainekavaga määratletud õpitulemuste saavutatust. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnatega. Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, õigekirja ja ka vormistust. Eesti keele õpitulemusi hinnates on oluline hinnata erinevate keeleliste oskuste mõistmist ja rakendamist.

Hindamisel kasutatakse kujundavat hindamist, mille käigus analüüsitakse õpilase teadmisi, oskusi, hoiakuid, väärtushinnanguid ja käitumist. Kujundav hindamine keskendub eelkõige õpilase arengu võrdlemisele tema varasemate saavutustega. Antakse ka tagasisidet õpilase seniste tulemuste ning vajakajäämistele kohta. Õpilast innustatakse ja suunatakse edasise õppimise ning kavandatakse edasise õppimise eesmärgid ja teed.

Tagasiside kirjeldab võimalikult täpselt õpilase tugevaid külgi ja vajakajäämisi ning sisaldab ettepanekuid edaspidisteks tegevusteks, mis toetavad õpilase arengut.

Õppetunni vältel saab õpilane enamasti suulist või kirjalikku sõnalist tagasisidet õppeainet ja ainevaldkonda puudutavate teadmiste ja oskuste kohta. Tagasiside raames toetatakse ka õpilase käitumise, hoiakute ja väärtushinnangute kujunemist.

Õpetaja märkab iga õpilase arengu eripära. Oluline on märgata teadmiste ja oskuste rakendamisel üles näidatud iseseisvust ja loomingulisust, aga ka kokkulepetest kinnipidamist, kuulamise ja teistega arvestamise oskust.

Õpilane kaasatakse enese ja kaaslaste hindamisse, et arendada tema oskust eesmärke seada ning oma õppimist ja käitumist eesmärkide alusel analüüsida. Suund on hea soorituse märkamisele ja mõistmisele, mitte hukkamõistmisele.

Uurimuslike oskusi hinnatakse nii terviklike uurimuslike tööde käigus kui ka üksikuid oskusi eraldi. Koolis arendatavad peamised uurimuslikud oskused on probleemi sõnastamise, taustinfo kogumise, uurimisküsimuste sõnastamise, andmekogumise, täpsuse tagamise, tabelite ja diagrammide koostamise ning analüüsi, järelduste tegemise ning tulemuste esitamise, s.h viitamise ja vormistamise oskused.

VEENE KEEL (vene õppekeele koolile)

Õppe- ja kasvatusesmärgid II kooliastmes

6. klass lõpetaja:

- mõistab vene keele olulisust vene kultuuri kandjana ja suhtlusvahendina kõigis tegevusvaldkondades ning suhtub lugupidavalt teiste rahvaste keeltesse ja kultuuridesse;
- tajub vene keele oskust õpioskuste alusena ja oma identiteedi olulise osana ning kujuneb teadlikuks keelekasutajaks;
- omandab põhiteadmised keelest ning oskab neid igapäevaelus ja õppetöös kasutada

5. klass

Õpiväljundid

Õpilane:

- eristab kuulmise järgi žanrilt ja tüübilt erinevaid tekste, saab aru tekstide sisust

Kuulamine

- saab kuulates aru mitmesuguste tekstide sisust;
- määrab audioteksti teema ja peamise mõtte.

Suuline kõne

- loob dialoogilisi ja monoloogilisi tekste

- esitab oma mõtteid järjekindlalt, loogiliselt ja sidusalt ning teemale ja suhtlusolukorrale vastavalt.

Lugemine

- loeb mõtestatult, tunneb ära stiililt ja žanrilt erinevad tekstid ning täidab nende põhjal ülesandeid;
- loeb tabeleid, saab aru diagrammidest

Kirjutamine

- kirjutab õigesti õpitud ortogrammidega sõnu ning kirjavahemärgistab õigesti õpitud punktogrammidega laused;
- järgib kirjalikku teksti luues vene kirjakeele grammatikanorme;
- reprodutseerib kirjalikult tekste nõutava kokkuvõtlikkusega (plaan, ümberjutustus);.

Õppesisu

Nimisõna

Mees- ja naissoost isikuid tähistavad nimisõnad. Käänduvad, ebareeglipäraselt käänduvad ning käändumatud nimisõnad. Käänevormideta nimisõnade sugu ja arv.

Nimisõna süntaktilised funktsioonid. Nimisõnade kõnes kasutamise normid.

Omadussõna

Kvalitatiivsed, relatiivsed ning possessiivsed omadussõnad. Omadussõnade võrdlusastmed.

Omadussõnade täis- ja lühivormid. Omadussõna süntaktilised funktsioonid. Omadussõnade kõnes kasutamise normid.

Arvsõna

Arvsõnade käänamine. Arvsõnade kõnes kasutamise normid.

Asesõna

Asesõnade käänamine. Asesõna süntaktilised funktsioonid. Asesõnad kui lausete sidususe vahend.

Tegusõna

Perfektiivsed ja imperfektiivsed tegusõnad. Sihilised ja sihitud tegusõnad. Isikuta tegusõnad.

Tegusõna kõneviisid. Tegusõnade pööramine. Ebareeglipäraselt pöörduvad tegusõnad.

Tegusõnade süntaktilised funktsioonid. Tegusõna kõnes kasutamise normid. Kesksõna (partitsiibi) ja tegusõna *des*-vormi (gerundiumi) mõiste.

6. klass.

Õpiväljundid

- hangib sihipäraselt teavet stiililt ja žanrilt erinevatest tekstidest ning teatmeteostest;
- järgib kirjalikku teksti reprodutseerides ja luues vene keele norme ning kõneetiketi nõudeid.

Kuulamine

- eristab vormilt erinevaid suulisi tekste (monoloog, dialoog, polüloog
- täidab audioteksti põhjal mitmesuguseid ülesandeid.

Suuline kõne

- järgib tänapäeva vene kirjakeele norme;
- järgib kõneetiketi norme;
- kasutab keelevahendeid vastavalt suhtlusolukorrale.

Lugemine

- loeb mõtestatult, tunneb ära stiililt ja žanrilt erinevad tekstid ning täidab nende põhjal ülesandeid;
- loeb tabeleid, saab aru diagrammidest, skeemidest

Töö tekstiga

- kasutab tekstiga töötades eri lugemisviise;

Kirjutamine

- kirjutab õigesti õpitud ortogrammidega sõnu ning kirjavahemärgistab õigesti õpitud punktogrammidega laused;
- järgib kirjalikku teksti luues vene kirjakeele grammatikanorme;
- väljendab kirjalikult oma mõtteid vabalt ja selgelt
- loob tekste mitmes stiilis ja žanris (traditsiooniline ja elektronkiri, avaldus, seletuskiri, allkirjastatud tõend);

Õppesisu

Määrsõna

Määrsõnade liigid. Määrsõna süntaktilised funktsioonid. Rõhumäärsõnad. Rõhumäärsõnade tähendus.

Eessõna

Tuletatud ja mittetuletatud eessõnad. Liht- ja liiteessõnad.

Sidesõna

Rinnastavad ja alistavad ning liht- ja liitsidesõnad.

Hüüdsõnad kui eriline sõnaliik

Hüüdsõnade põhifunktsioonid.

Onomatopoeetilised sõnad

Üldiseloostus.

Süntaks

Sõnaühend

Rinnastus- ja alistusseos. Peamised sõnaühendite liigid põhisõna morfoloogiliste omaduste järgi: nimisõnalised, tegusõnalised, määrsõnalised sõnaühendid.

Lause

Lause kui süntaksi põhiühik ja kui minimaalne kommunikatiivne ühik. Peamised aluse väljendamise viisid. Lihtöeldis. Koondlaused. Kokkuvõtavad sõnad koondlauses.

Kiilsõna mõiste. Üte. Otsekõne.

Tekst

Leksikaalsed sidususvahendid. Põhilisi funktsionaalseid stiile esindavad tekstid (ilukirjanduslik, publitsistlik, teaduslik, ametlik, kõnekeelne stiil).

Tekstiliigid: instruksioon, seletuskiri, komplitseeritud instruksioon, autobiograafia, reklaam, SMS-teade, jutustus, luuletus, näidend. Kommunikatsioon internetis (jututuba, foorum, blogi) ja seal kasutatavad tekstiliigid.

Ortograafia

Täis- ja kaashäälikute õigekiri sõna lihttüves. Täis- ja kaashäälikute õigekiri eesliidetes.

Sufiksrite õigekiri eri sõnaliikidesse kuuluvates sõnades. Sõnalõppude õigekiri eri sõnaliikidesse kuuluvates sõnades. *H* ja *HH* eri sõnaliikidesse kuuluvates sõnades.

Lahku- ja kokkukirjutamine ning sidekriipsu kasutamine eri sõnaliikidesse kuuluvates sõnades. *HE* ja *HI* kokku- ja lahkukirjutamine eri sõnaliikidesse kuuluvate sõnadega.

Määrsõnade õigekiri. Eessõnade, sidesõnade ja rõhumäärsõnade õigekiri.

Interpunktatsioon

Kirjavahemärkide süsteem vene keeles. Vahemärkide funktsioonid. Üksikud ja paarisvahemärgid. Vahemärkide kombinatsioonid. Vahemärgid lihtlauses (mõttekriips aluse ja öeldise vahel, mõttekriips väljajätelises lauses). Vahemärgid koondlausetes ning lausetes sõnadega, mis ei ole grammatiliselt lauseliikmetega seotud. Vahemärgid otsekõnega lausetes.

Õppe- ja kasvatusesmärgid III kooliaste

9.klassi lõpetaja:

- mõistab vene keele olulisust vene kultuuri kandjana ja suhtlusvahendina kõigis tegevusvaldkondades ning suhtub lugupidavalt teiste rahvaste keeltesse ja kultuuridesse;
- tajub vene keele oskust õpioskuste alusena ja oma identiteedi olulise osana ning kujuneb teadlikuks keelekasutajaks;
- omandab põhiteadmised keelest ning oskab neid igapäevaelus ja õppetöös kasutada
- loeb ja kuulab mõtestatult eri tüüpi tekste ning koostab neid suuliselt ja kirjalikult;
- arendab kriitilist mõtlemist, oskust oma arvamusi põhjendada ning suuliste ja kirjalike tekstide alusel iseseisvalt järeldusi teha;
- kasutab sõnastikke (sh elektroonilisi), teatmeteoseid ning internetiallikaid, et täiendada oma vene keele teadmisi.

7. klass

Õpiväljundid

- analüüsib vastavalt õppesisule kõigi keeletasandite ühikuid; kasutab omandatud keeleteadmisi
- oskab analüüsida teksti sisu.

Kuulamine

- kuulates eri žanridesse kuuluvaid tekste, saab aru teksti sisust
- mõistab kuulatava teksti sisu, määrab teksti teema

Suuline kõne

- jutustab lähteteksti ümber rohkem või vähem kokkusurutult;
- formuleerib probleemi, väljendab ja argumenteerib oma arvamust

Lugemine

- loeb ja analüüsib mitmesuguseid tekste.

Kirjutamine

- loob ja vormistab korrektselt eri tüüpi tekste
- formuleerib probleemi kirjalikult, väljendab oma arvamust ja argumenteerib seda, teeb järeldusi.

Õppesisu

1.Üldteadmised vene keelest

Vene keel maailma teiste keelte seas. Slaavi keeled. Keel kui arenev nähtus. Keelesõnastike peamised liigid.

2.Foneetika. Ortoeepia

Sõnarõhu rasked juhud. Ortoeepiasõnastikud.

3.Morfoloogia.

Tegusõna vormid:

1) Keksõna

Keksõna grammatilised tunnused. Tegusõna ja omadussõna tunnused keksõnal.

Oleviku ja mineviku keksõnad. Aktiivi ja passiivi keksõnad.

Passiivi keksõna täis- ja lühivormid.

Keksõnaühendid.

Keksõna süntaktilised funktsioonid.

Keksõna kõnes kasutamise normid.

2) Gerundium (*des*-vorm)

Gerundiumi määr- ja tegusõnalised tunnused.

Perfektiivne gerundium ja *des*-gerundium (imperfektiivne aspekt).

Gerundiumiga sõnaühendid.

Gerundiumi süntaktilised funktsioonid.

Gerundiumi kõnes kasutamise normid.

4. Süntaks

Sõnaühend

Alistusseose liigid (ühildumine, rektsioon, külgnemine).

Sõnade ühendamise normid (leksikaalsed, grammatilised, stilistilised).

5. Lause

Aluse tekstifunktsioonid.

Liitöeldis (nimi- ja tegusõnaline).

Öeldise tekstifunktsioonid.

Lause kõrvalliikmed: täiend (ühilduv, mitteühilduv; lisand), sihitis (otse- ja kaudsihitis), määruse liigid.

8. klass

Õpiväljundid

- tunnetab tüübilt, stiililt ja žanrilt erinevate tekstide keelelist omapära.
- loob ja mõistab tüübilt, stiililt ning žanrilt erinevaid suulisi ja kirjalikke tekste;

Kuulamine

Õpilane eristab vormilt (monoloog, dialoog, polüloog), kõnetüübilt (puhtad ja segatüübid) ning žanrilt (intervjuu, diskussioon, teadaanne) erinevaid suulisi tekste.

Suuline kõne

- loob suulist teksti monoloogi ja dialoogi vormis
- järgib kirjakeele norme.

Lugemine

- eristab lugedes fakte ja arvamusi ning peamist ja teisejärgulist infot;
- loeb tabeleid, diagramme, skeeme

Kirjutamine

- kirjutab arutlevat, kirjeldavat ja jutustavat laadi kirjandeid;
- koostab referaadi, avalduse ning iseloomustuse.

Õppesisu

1. Üldteadmised vene keelest

Keel kui arenev nähtus. Keelesõnastike peamised liigid.

2. Foneetika. Ortoepia

Sõnarõhu rasked juhud. Ortoepiasõnastikud.

3. Ortograafia

Sufiksrite õigekiri eri sõnaliikide sõnades.

Sõnalõppude õigekiri eri sõnaliikide sõnades.

H ja *HH* õigekiri eri sõnaliikide sõnades.

He kokku- ja lahkukirjutamine kesksõnade ning gerundiumiga.

4. Süntaks

Täis- ja väljajäätelised laused. Kahe ja ühe pealiikmega laused. Ühe pealiikmega lausete tüübid.

Lihlause laiendamine (samaliigilised lauseliikmed, lauselühendid, sõnad ja konstruktsioonid, mis lauseliikmete hulka ei kuulu).

Samaliigilised lauseliikmed.

Lauseliikmete (täiendi, lisandi, määruse, sihitise) kirjavahemärkidega eraldamine. Kaudne kõne. Otse- ja kaudkõnega lausete sünonüümsus. Tsiteerimisviisid

5. Tekst

Lausete ja tekstiosade vaheliste mõtteseoste väljendamise vahendid. Mõttesiirded lausete ja tekstiosade vahel. Lausete grammatilised seosed.

9.klass.

Õpiväljundid

- arvestab suhtluses öeldu eesmärki, kommunikatsiooni tingimusi ja adressaati, kasutab sobivaid keelevahendeid ning järgib kirjakeele norme;
- hangib infot mitmesugustest allikatest (sh elektroonilistest), kasutab eri tüüpi sõnastikke **Kuulamine**

Õpilane täidab audioteksti põhjal mitmesuguseid suulisi ülesandeid.

Suuline kõne

- valdab kõnekultuuri,
- formuleerib probleemi, väljendab ja argumenteerib oma arvamust, teeb järeldusi,
- järgib kirjakeele norme.

Lugemine

Õpilane hangib teavet mitmesugustest kirjalikest allikatest.

Kirjutamine

- hindab oma tekste koostades kriitiliselt internetis leitudvaid analoogseid tekste;
- kirjutab õigesti õpitud ortogrammidega sõnu ning kirjavahemärgistab õigesti õpitud punktogrammidega lauseid;

Õppesisu

Liitlause

Lauseliikmete kirjavahemärkidega eraldamise reeglid. Kirjavahemärgid lauseliikmetega grammatiliselt sidumata sõnade puhul. Võrdlustarindid.

Kirjavahemärgid liitlauses: rindlauses, põimlauses, sidesõnata lauses ning erinevate seoseliikidega liitlauses.

Mõiste autori kirjavahemärgid.

Hindamine

III kooliastmes hinnatakse kõiki osaoskusi kas eraldi või lõimitult. Hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja/või praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekavas taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega. Õpitulemuste kontrollimise vormid peavad olema mitmekesised ning vastavuses õpitulemustega. Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse, milliseid hindamisvahendeid kasutatakse ning millised on hindamise kriteeriumid. Õpilane õpib õpetaja juhendamisel ise oma tööle hinnangut andma.

Õppetöö vältel toob ta koostöös õpetajaga esile: oskused ja teadmised, mis ta on enda arvates hästi omandanud; oskused või teadmised, mille omandamiseks peab ta veel tööd tegema.

KIRJANDUS (vene õppekeeleaga koolile)

Õppe- ja kasvatuseesmärgid II kooliastmes

6.klassi lõpetaja:

- loeb eakohast ilukirjandust ja arendab lugemisoskust, omandab püsiva lugemisharjumuse kui maailma ja iseenda mõistmise vahendi;
- väärtustab kirjandust rahvuskultuuri olulise osana, tutvub erinevate rahvaste kirjanduse ja kultuuriga;
- mõistab ilukirjanduse kujundlikku keelt, rikastab oma sõnavara, arendab suulist ja kirjalikku väljendusoskust;
- arendab loomevõimeid ja suhtub loometöösse lugupidamisega, teab kirjandusloominguga seotud ameteid ja elukutseid;
- laiendab silmaringi, rikastab mõtte- ja tundemaailma;
- hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt erinevaid infoallikaid.

5.klass

Lugemine ja ümberjutustamine

Õpiväljundid

Õpilane:

- koostab kirjandusteksti kohta sisukavamäärab teksti põhiteema ja idee;
- eristab pea- ja kõrvaltegelasi;
- toob välja teose tegelastevahelise konflikti ja selle tekkepõhjused;
- avaldab loetud teose kohta arvamust, põhjendab seda näidetega tekstist ja igapäevaelust.

Ajaloolis-kirjanduslikud teadmised ja mõisted. Põhiandmed autorite, kõnealuste teoste loomise ajastu ning neis kujutatud aja kohta.

Suuline rahvalooming, rahvaluule žanrid: muinasjutt, vanasõna, kõnekäänd, mõistatus, legend (pärimus).

Kujundliku mõtlemise arendamine ja töö keelelise ilmekusega

Õpiväljundid

Õpilane:

- tunneb kirjanduse kujutus- ja väljendusvahendeid (epiteetid, hüperboolid, metafoorid, isikustamine, võrdlused), tunneb mõisteid *riim* ja *värsimõõt*;

Õppesisu

Vanasõna, kõnekäänd, metafoor, riim, värsimõõt, allegooria, sümbol.

Epiteetide, võrdluste, isikustamise äratundmine ja mõistmine kirjandustekstides ning kasutamine oma kõnes. Metafoori äratundmise ja kasutamise võimalused..

Vanasõnade ja kõnekäändude tähendus, võrdlev ja eristav seostamine tänapäeva elunähtustega.

Kujundite kasutamine loovtöös.

Loominguline tegevus ja esinemine

Õpiväljundid

Õpilane:

- esitab peast luuletuse, lühikese proosateksti või näidendi rolliteksti;
- esitab kaaslastele omaloodud teksti.

Õppesisu

Omaloomingulised tööd:

- proosavormis (muinasjutt, lühikesed jutustava iseloomuga jutud, õpitud vanasõnadel ja kõnekäändudel põhinevad jutud, looduskirjeldused, interjöörikirjeldused);

Kirjandustekstide valik

Raamatu roll inimese elus.

Hea ja kurja probleem. Kõlbeline jõud kokkupuutes inimlike pahedega. Ajalooline sündmus kui rahvusliku uhkuse aine. Kodumaa poeetiline kujund. Kodumaa looduse ilu. Inimese ja looduse harmoonia. Perekond, suhted pereliikmete vahel.

Sõprus ja osavõtlikkus.

Rahvaluule. Vene muinasjutud. Eesti muinasjutud. Mõistatused. Vanasõnad ja kõnekäändud.

Ilukirjandus. Ivan Krõlovi valmid; Aleksandr Puškini luuletused, „Dubrovski”; Mihhail Lermontovi luuletused, „Mtsõri”; Lev Tolstoi „Lapse jõud”, „Kaukaasia vang”; Ivan Turgenevi „Bežini aas”; Anton Tšehhovi „Lapsed”, „Poisikesed”, „Kaštanka”; Leonid Andrejevi „Kussaka”; Ivan Bunini luuletused; Vsevolod Garšini „Muinasjutt kärnkonnast ja roosist”; Juri Kazakovi „Teddy”, „Vaikne hommik”; Aleksandr Kuprini „Valge puudel”, „Tapper”; Konstantin Paustovski „Kass-varas”, „Vana kokk”, „Vanamees jaamaeinelaau juures”; Vladimir Nabokovi „Malts”; Juri Oleša „Kolm paksu”; Vladimir Solouhhini „Tasuja”; Jevgeni Švartsi „Alasti kuningas”; vähemalt kaks uudisproosateost õpetaja valikul; kaks vabalt valitud luulekogu;

Harri Jõgisalu „Rästik”, Jaan Krossi „Mardileib”, Eno Raua „Roostevaba mõök”, Jaan Rannapi „Agu Sihvka annab aru”, Friedebert Tuglase „Siil”, vähemalt üks paikkondliku autori proosa- või luuleteos;

Hans Christian Anderseni „Tigu ja roosipõõsas” ja „Ööbik”, Rudyard Kiplingi „Kass, kes kõndis omapead”, Ernest Seton-Thompsoni „Snap”, Mark Twaini „Tom Sawyeri seiklused”, John Tolkieni „Kääbik”, O. Henry „Viimane leht”, Oscar Wilde'i „Tähepoiss”.

6.klass

Lugemine ja ümberjutustamine

Õpiväljundid

Õpilane:

- on läbi lugenud vähemalt kaheksa eakohast eri žanris kirjandusteost;
- loeb kirjandusteksti lususalt ja mõtestatult;
- teab loetud teose autorit, sisu ja tegelasi;
- jutustab loetud tekstist koostatud plaani järgi;

Õppesisu

Eesmärgistatud lugemine, esialgne (ettevalmistav) lugemine. Uuesti ülelugemine teatud eesmärgiga, hoiakuga jne. Lugemistehnika: intonatsioon, pausid, tempo.

Teoste iseseisev lugemine oma valikul.

Teksti mõtestamine

Õpiväljundid

Õpilane:

- koostab kirjandusteksti kohta sisukavamäärab teksti põhiteema ja idee;
- eristab pea- ja kõrvaltegelasi;
- toob välja teose tegelastevahelise konflikti ja selle tekkepõhjused;

- avaldab loetud teose kohta arvamust, põhjendab seda näidetega tekstist ja igapäevaelust.

Ajaloolis-kirjanduslikud teadmised ja mõisted. Põhiandmed autorite, kõnealuste teoste loomise ajastu ning neis kujutatud aja kohta.

Suuline rahvalooming, rahvaluule žanrid: muinasjutt, vanasõna, kõnekäänd, mõistatus, legend (pärimus).

Kujundliku mõtlemise arendamine ja töö keelelise ilmekusega

Õpivälundid

Õpilane:

- tunneb kirjanduse kujutus- ja väljendusvahendeid (epiteetid, hüperboolid, metafoorid, isikustamine, võrdlused), tunneb mõisteid *riim* ja *värsimõõt*;

Õppesisu

Vanasõna, kõnekäänd, metafoor, riim, värsimõõt, allegooria, sümbol.

Epiteetide, võrdluste, isikustamise äratundmine ja mõistmine kirjandustekstides ning kasutamine oma kõnes. Metafoori äratundmise ja kasutamise võimalused..

Vanasõnade ja kõnekäändude tähendus, võrdlev ja eristav seostamine tänapäeva elunähtustega.

Kujundite kasutamine loovtöodes.

Loominguline tegevus ja esinemine

Õpiväljundid

Õpilane:

- esitab peast luuletuse, lühikese proosateksti või näidendi rolliteksti;
- esitab kaaslastele omaloodud teksti.

Õppesisu

Omaloomingulised tööd:

1) proosavormis (muinasjutt, lühikesed jutustava iseloomuga jutud, õpitud vanasõnadel ja kõnekäändudel põhinevad jutud, looduskirjeldused, interjöörikirjeldused);

Kirjandustekstide valik

II kooliastmes käsitletavat tekstid ja tervikuna loetavad teosed kajastavad üldinimlikke väärtusi. Kirjandusteoste valikul arvestatakse ka järgmisi II kooliastmes arutlemiseks sobivaid teemasid ja probleeme.

Raamatu roll inimese elus.

Hea ja kurja probleem. Kõlbeline jõud kokkupuutes inimlike pahedega. Ajalooline sündmus kui rahvusliku uhkuse aine. Kodumaa poeetiline kujund. Kodumaa looduse ilu. Inimese ja looduse harmoonia Perekond, suhted pereliikmete vahel.

Sõprus ja osavõtlikkus.

Rahvaluule. Vene muinasjutud. Eesti muinasjutud. Mõistatused. Vanasõnad ja kõnekäändud.

Ilukirjandus. Ivan Krõlovi valmid; Aleksandr Puškini luuletused, „Dubrovski”; Mihhail Lermontovi luuletused, „Mtsõri”; Lev Tolstoi „Lapse jõud”, „Kaukaasia vang”; Ivan Turgenevi „Bežini aas”; Anton Tšehhovi „Lapsed”, „Poisikesed”, „Kaštanka”; Leonid Andrejevi „Kussaka”; Ivan Bunini luuletused; Vsevolod Garšini „Muinasjutt kärnkonnast ja roosist”; Juri Kazakovi „Teddy”, „Vaikne hommik”; Aleksandr Kuprini „Valge puudel”, „Tapper”; Konstantin Paustovski „Kass-varas”, „Vana kokk”, „Vanamees jaamaeinelaia juures”; Vladimir Nabokovi „Malts”; Juri Oleša „Kolm paksu”; Vladimir Solouhhini „Tasuja”; Jevgeni Švartsi „Alasti kuningas”; vähemalt kaks uudisproosateost õpetaja valikul; kaks vabalt valitud luulekogu;

Harri Jõgisalu „Rästik”, Jaan Krossi „Mardileib”, Eno Raua „Roostevaba mõök”, Jaan Rannapi „Agu Sihvka annab aru”, Friedebert Tuglase „Siil”, vähemalt üks paikkondliku autori proosa- või luuleteos;

Hans Christian Anderseni „Tigu ja roosipõõsas” ja „Ööbik”, Rudyard Kiplingi „Kass, kes kõndis omapead”, Ernest Seton-Thompsoni „Snap”, Mark Twaini „Tom Sawyeri seiklused”, John Tolkieni „Kääbik”, O. Henry „Viimane leht”, Oscar Wilde'i „Tähepoiss”.

KIRJANDUS (vene õppekeelega kool)

Õppe- ja kasvatusesmärgid III kooliastmes

9.klassi lõpetaja:

- loeb eakohast eri žanris ilukirjandust, kujundab selle kaudu oma kõlbelisi tõekspidamisi ning arendab lugejaoskusi;
- avaldab arvamust loetud teoste kohta, iseloomustab teoste põhiprobleematikat arutluselementidega kirjandis või arvustuses;
- loeb ilmekalt kirjandusteoseid (või katkendeid), järgides kirjakeele hääldusnorme;
- iseloomustab üldjoontes õpitud kirjandusvoole kasutab kooli ja linna raamatukogu ning interneti teabe
- otsimiseks etteantud teemal ning oma valikul vastavalt vajadusele.

7.klass

Lugemine ja ümberjutustamine

Õpiväljundid

Õpilane:

- on lugenud läbi vähemalt 4 eakohast eri žanris väärtkirjandusteost;
- tutvustab loetud raamatu autorit, sisu, tegelasi

Õppesisu

Erinevad lugemisviisid. Erinevad ümberjutustamise viisid

Teksti mõtestamine, analüüs ja interpretatsioon, kujundlik mõtlemine

Õpiväljundid

Õpilane:

- määrab teose põhiprobleemid ja idee;
- iseloomustab teose tegelasi;

Õppesisu

Teksti mõistmine ja tõlgendamine Arutlemine teoses püstitatud teemal

Analüüs ja interpreteerimine. Teose liigendamine süželisteks fragmentideks, plaanide koostamine Kirjandusteose struktuur. Süžee ja kompositsioon, tegelaskonna struktuur Proosateose kompositsioon

Lühijutt. Jutustus

Loominguline tegevus ja esinemine

Õpiväljundid

Õpilane:

- koostab intervjuu;
- koostab ja esitab kirjandusteost tutvustava ettekande.

Õppesisu

Eri liiki iseseisvad esitlused: kirjandi või luuletuse esitamine

Kirjandusteoste valik, peamised teemad ja probleemid arutlemiseks

- Inimese kõlbelised kohustused. Halastuse ja kaastunde probleem. Tunde ja kohuse konflikt. Isikliku kõlbelise valiku probleem. Kõlbelised ideaalid ja elutõde. Isiksuse kõlbeline väärikus
- Täiskasvanuks saamine. Sõbrad ja vaenlased. Enesetunnetuse esimesed kogemused. Alaealise suhted täiskasvanute ja eakaaslastega. Põlvkondade konflikt. Nn murdemomentide tähendus inimese isiksuse ja iseloomu kujunemisel. Inimese vastutus ümbritseva ees. Pideva enesekasvatuse vajadus. Inimene lähedaste ringis. Peresisesed suhted. Isiksus ja ajastu. Inimese vastutus maailma ees, milles ta elab. Kangelane ajaloo ees. Isiksuse sotsiaalsed palged. Isamaalisus ja vabadusearmastus. Isiklikud ja grupiväärtused. „Oma” ja „võõra” kokkupõrge. Inimese võõrandumine tänapäeva maailmas. Ajatud kõlbelised väärtused
- „Oma” ja „võõras” kultuuris. Kultuuride mitmekesisus. Rahvuslikud ja regionaalsed kultuurid. Erinevate rahvaste kombed ja uskumused. Austav suhtumine teistesse kultuuridesse. Rahvuskultuuri eripära, tähendus selle kultuuri kandjatele. Eesti rahvuskultuuri traditsioonide, pärimuste ja kommete säilitamine ja arendamine
- Looming kui maailma ümberkujundamise viis. Kunst ja armastus kui inimelu kõrgeimad väärtused. Lüüriline teos kui isikliku maailmapildi peegeldus. Lüüriline kangelane – poeedi „teisik”
- Kodanikuühiskond ja rahvusvahelised suhted. Mina kui Eesti ühiskonna täisväärtuslik liige. Ajalooline mälu (ajaloolised sündmused ja traditsioonid, mis kujundavad/moodustavad/loovad ajaloolise järjepidevuse). Suhted teiste rahvustega (kontaktid eesti ja vene rahva esindajate vahel). Sallivus ja austus teise vastu kui rahvusvaheliste kontaktide alus
- Keskkond ja jätkusuutlik areng. Inimene ja loodus. Säätva ja austava suhtumise vajalikkus elus- ja eluta loodusesse. Looduslik tasakaal. Loodus kui üks inimelu kõrgemaid väärtusi
- Teabekeskond, tehnoloogia ja innovatsioon. Teabe otsimise ja edastamise võimalused tänapäeval. Internet kui teabeallikas ja silmaringi laiendamise võimalus. Internet kui võimalike ohtude allikas (võrguportaalides käitumise probleemid, keelemõjud). Film ja fotograafia kui ajaloo jäädvustamise (säilitamise) viisid

Soovituslik loend teoste terviklikuks käsitlemiseks.

Aleksandr Puškini luuletused, „Belkini jutustused”; Mihhail Lermontovi luuletused; „Sinel”; Lev Tolstoi „Lapsepõlv”, „Poisipõlv”; Ivan Turgenevi „Mumuu”, proosaluuletused; Fjodor Tjuttševi luuletused; Afanassi Feti luuletused; Nikolai Leskovi „Metsloom”; Anton Tšehhovi „Kameeleon”, Vladimir Majakovski luuletused; Aleksandr Kuprini „Junkur”, „Inimeste seas”; Leonid Andrejevi „Noorsugu”; Mihhail Bulgakovi „Koera süda”, Vladimir Nabokovi „Juhus”; Jevgeni Švartsi „Draakon”; Aleksandr Solženitsõni „Küll on kahju”, Vassili Šukšini „Naljatilik”; .

Kreutzwaldi „Kalevipoeg”, Lydia Koidula luuletused, Eduard Vilde „Nende poeg”, Friedebert Tuglase „Väike Illimar”, Mati Undi „Hüvasti, kollane kass”, vähemalt üks paikkondliku autori proosa- või luuleteos.

Daniel Defoe „Robinson Crusoe”, Byroni luuletused, Walter Scotti „Ivanhoe”.

8.klass

Lugemine ja ümberjutustamine

Õpiväljundid

Õpilane:

- on lugenud läbi vähemalt 4 eakohast eri žanris väärtkirjandusteost;
- tutvustab loetud raamatu autorit, sisu, tegelasi,

Õppesisu

Erinevad lugemisviisid: aeglane lugemine, kommenteeriv lugemine. Proosatekstide ja lüroepiliste tekstide kompositsiooni eri tasandite analüüs. Mõtestatud ilmekas luulelugemine.

Teksti mõtestamine, analüüs ja interpretatsioon, kujundlik mõtlemine

Õpiväljundid

Õpilane:

- määrab teose põhiprobleemid ja idee;
- arutleb klassikaaslastega loetud teose üle, avaldab ja põhjendab oma arvamust;
- iseloomustab teose tegelasi;
- määrab autori suhtumise teoses kujutatud sündmustesse;
- arutleb klassikaaslastega loetud teose üle, avaldab ja põhjendab oma arvamust;

Õppesisu

Teksti mõistmine ja tõlgendamine: võtmesõnade leidmine, tegelaste vaatepunkti väljaselgitamine, tekstis autoripositsiooni määramine jne

Arutlemine teoses püstitatud teemal: isikliku arvamuse väljendamine teksti sisu ja struktuuri kohta. Analüüs ja interpreteerimine. Teose liigendamine süžeelisteks fragmentideks, plaanide koostamine. Kirjandusteose struktuur. Süžee ja kompositsioon, tegelaskonna struktuur, teksti stilistilised karakteristikud

Proosateose kompositsioon. Kirjeldavad ja jutustavad elemendid, nende roll. Põhjuse-tagajärje seosed proosajutustuses

Ajaloolis-kirjanduslikud teadmised ja mõisted.

Personaaž, tegelane, prototüüp, teose põhikonflikt.

Autori, jutustaja ja kirjandusliku kangelase vahekord teoses

Põhikonflikti olemuse määramine (sotsiaalne, eetiline).

Kunstiline ruum ja aeg poeetilises tekstis. Teose ajaloolis-kultuuriline kontekst. Tekst kui kunstiline tervik.

Loominguline tegevus ja esinemine

Õpiväljundid

Õpilane:

- kirjutab kirjandusteose põhjal arutleva kirjandiesitab peast luule-, proosa- või draamateksti, taotledes esituse ladusust, selgust ning tekstitäpsust;
- koostab intervjuu;

Õppesisu

Eri liiki iseseisvad esitlused: kirjandi või luuletuse esitamine, osalemine diskussioonides lugejapäeviku pidamine, sõnavõtuks või ettekandeks valmistumine.

Kirjandusteoste valik, peamised teemad ja probleemid arutlemiseks

- Inimese kõlbelised kohustused. Halastuse ja kaastunde probleem. Tunde ja kohuse konflikt. Isikliku kõlbelise valiku probleem. Kõlbelised ideaalid ja elutõde. Isiksuse kõlbeline väärikus
- Täiskasvanuks saamine. Sõbrad ja vaenlased. Enesetunnetuse esimesed kogemused. Alaealise suhted täiskasvanute ja eakaaslastega. Põlvkondade konflikt. Nn murdemomentide tähendus inimese isiksuse ja iseloomu kujunemisel. Maailma tunnetamine kui katsumus. Inimese vastutus ümbritseva ees. Pideva enesekasvatuse vajadus. Inimene lähedaste ringis. Peresisesed suhted. Perekond kui tõeliste inimlike väärtuste kese/keskpunkt
- Isiksus ja ajastu. Inimese vastutus maailma ees, milles ta elab. Kangelane ajaloo ees. Isiksuse sotsiaalsed palged. Isamaalisus ja vabadusearmastus. Isiklikud ja grupiväärtused. „Oma” ja „võõra” kokkupõrge. Inimese võõrandumine tänapäeva maailmas. Ajatud kõlbelised väärtused
- „Oma” ja „võõras” kultuuris. Kultuuride mitmekesisus. Rahvuslikud ja regionaalsed kultuurid. Erinevate rahvaste kombed ja uskumused. Austav suhtumine teistesse kultuuridesse. Rahvuskultuuri eripära, tähendus selle kultuuri kandjatele. Eesti rahvuskultuuri traditsioonide, pärimuste ja kommete säilitamine ja arendamine
- Looming kui maailma ümberkujundamise viis. Kunst ja armastus kui inimelu kõrgeimad väärtused. Lüüriline teos kui isikliku maailmapildi peegeldus. Lüüriline kangelane – poeedi „teisik”
- Kodanikuühiskond ja rahvusvahelised suhted. Mina kui Eesti ühiskonna täisväärtuslik liige. Minu päritolu. Mineviku, oleviku ja tuleviku seosed minu elus. Ajalooline mälu (ajaloolised sündmused ja traditsioonid, mis kujundavad/moodustavad/loovad ajaloolise järjepidevuse). Suhted teiste rahvustega (kontaktid eesti ja vene rahva esindajate vahel). Sallivus ja austus teise vastu kui rahvusvaheliste kontaktide alus
- Keskkond ja jätkusuutlik areng. Inimene ja loodus. Säätva ja austava suhtumise vajalikkus elus- ja eluta loodusesse. Looduslik tasakaal. Loodus kui üks inimelu kõrgemaid väärtusi
- Teabekeskond, tehnoloogia ja innovatsioon. Teabe otsimise ja edastamise võimalused tänapäeval. Internet kui teabeallikas ja silmaringi laiendamise võimalus. Internet kui võimalike ohtude allikas (võrguportaalides käitumise probleemid, keelemõjud). Film ja fotograafia kui ajaloo jäädvustamise (säilitamise) viisid

Soovituslik loend teoste terviklikuks käsitlemiseks.

Aleksandr Puškini luuletused, „Kapteni tütar”, „Belkini jutustused”; Mihhail Lermontovi luuletused; Nikolai Gogoli „Revident”, „Sinel”; Fjodor Dostojevski „Valge ööd”; ”; Ivan Turgenevi „MumuuFjodor Tjuttševi luuletused; Afanassi Feti luuletusedAnton Tšehhovi „, „Paks ja peenike”; Aleksandr Bloki luuletused; Anna Ahmatova luuletused; Vladimir Majakovski luuletused; ”; ”; Leonid Andrejevi „Noorsugu”; Vladimir Nabokovi „Juhus”; Jevgeni Švartsi „Draakon „Inimese saatus”; ”, Vassili Šukšini „Naljatilk”;

Eduard Bornhöhe „Tasuja”, Lydia Koidula luuletused, Oskar Lutsu „Kevade”, ”, Friedebert Tuglase „Väike Illimar”, vähemalt üks paikkondliku autori proosa- või luuleteos.

Daniel Defoe „Robinson Crusoe”, Byroni luuletused, Walter Scotti „Ivanhoe”, „Jack Londoni „Valgekihv”.

9.klass

Lugemine ja ümberjutustamine

Õpiväljundid

Õpilane:

- on lugenud läbi vähemalt 4 eakohast eri žanris väärtkirjandusteost;
- loeb kirjandusteksti ladusalt ja mõtestatult ning väärtustab lugemist;
- tutvustab loetud raamatu autorit, sisu, tegelasi, probleeme, sõnumit ning võrdleb teost mõne teise teosega;
- oskab loetut ümber jutustada eri konkreetsusastmes ja eri vaatepunktidest.

Õppesisu

Erinevad lugemisviisid. Proosatekstide ja lüroepiliste tekstide kompositsiooni eri tasandite analüüs. Mõtestatud ilmekas luulelugemine.

Erinevad ümberjutustamise viisid. Oma arvamuse esitamine ja kaitsmine.

Teksti mõtestamine, analüüs ja interpretatsioon, kujundlik mõtlemine

Õpiväljundid

Õpilane:

- määrab teose põhiprobleemid ja idee;
- arutleb klassikaaslastega loetud teose üle, avaldab ja põhjendab oma arvamust;
- iseloomustab teose tegelasi;
- määrab autori suhtumise teose tegelastesse;
- arutleb klassikaaslastega loetud teose üle, avaldab ja põhjendab oma arvamust;

Õppesisu

Teksti mõistmine ja tõlgendamine:, tekstis autoripositsiooni määramine.

Arutlemine teoses püstitatud teemal: isikliku arvamuse väljendamine teksti sisu ja struktuuri kohta, oma seisukohtade argumenteerimine ja kaitsmine teosele viidates ja seda tsiteerides. Lühijutt. Novell. Jutustus. Ajalooline romaan/jutustus. Proosaluuletus. Lüüriline miniatuur

Ajaloolis-kirjanduslikud teadmised ja mõisted.

Personaaž, tegelane, prototüüp, teose põhikonflikt.

Inimene kui peamine loomingulise mõtestamise objekt kirjanduses.

Tegelase karakteristika.

Klassitsism. Romantism. Rahvusromantism. Romantiline kangelane. Realism kirjanduses.

Kirjandussuunad ja -rühmitused 20. sajandi alguse kirjanduses.

Loominguline tegevus ja esinemine

Õpiväljundid

Õpilane:

- kirjutab eriliigilisi omaloomingulisi töid
- esitab peast luule-, proosa- või draamateksti, taotledes esituse ladusust, selgust ning tekstitäpsust;
- koostab intervjuu;

Õppesisu

Eri liiki iseseisvad esitlused: kirjandi või luuletuse esitamine, osalemine diskussioonides loetu üle, lugejapäeviku pidamine, sõnavõtuks või ettekandeks valmistumine.

Eri žanris ning erineva suunitlusega tekstide loomine: essee, kirjand.

Kirjandusteoste valik, peamised teemad ja probleemid arutlemiseks

- Täiskasvanuks saamine. Sõbrad ja vaenlased. Enesetunnetuse esimesed kogemused. Alaealise suhted täiskasvanute ja eakaaslastega. Põlvkondade konflikt. Nn murdemomentide tähendus inimese isiksuse ja iseloomu kujunemisel. Maailma tunnetamine kui katsumus. Inimese vastutus ümbritseva ees. Pideva enesekasvatuse vajadus. Inimene lähedaste ringis. Peresisesed suhted. Perekond kui tõeliste inimlike väärtuste kese/keskpunkt
- Isiksus ja ajastu. Inimese vastutus maailma ees, milles ta elab. Kangelane ajaloo ees. Isiksuse sotsiaalsed palged. Isamaalisus ja vabadusearmastus. Isiklikud ja grupiväärtused. „Oma” ja „võõra” kokkupõrge. Inimese võõrandumine tänapäeva maailmas. Ajatud kõlbelsed väärtused
- „Oma” ja „võõras” kultuuris. Kultuuride mitmekesisus. Rahvuslikud ja regionaalsed kultuurid. Erinevate rahvaste kombed ja uskumused. Austav suhtumine teistesse kultuuridesse. Rahvuskultuuri eripära, tähendus selle kultuuri kandjatele. Eesti rahvuskultuuri traditsioonide, pärimuste ja kommete säilitamine ja arendamine
- Looming kui maailma ümberkujundamise viis. Kunst ja armastus kui inimelu kõrgeimad väärtused. Lüüriline teos kui isikliku maailmapildi peegeldus. Lüüriline kangelane – poeedi „teisik”
- Kodanikuühiskond ja rahvusvahelised suhted. Mina kui Eesti ühiskonna täisväärtuslik liige. Minu päritolu. Mineviku, oleviku ja tuleviku seosed minu elus. Ajalooline mälu (ajaloolised sündmused ja traditsioonid, mis kujundavad/moodustavad/loovad ajaloolise järjepidevuse). Suhted teiste rahvustega (kontaktid eesti ja vene rahva esindajate vahel). Sallivus ja austus teise vastu kui rahvusvaheliste kontaktide alus
- Keskkond ja jätkusuutlik areng. Inimene ja loodus. Säätva ja austava suhtumise vajalikkus elus- ja eluta loodusesse. Looduslik tasakaal. Loodus kui üks inimelu kõrgemaid väärtusi
- Teabekeskond, tehnoloogia ja innovatsioon. Teabe otsimise ja edastamise võimalused tänapäeval. Internet kui teabeallikas ja silmaringi laiendamise võimalus. Internet kui võimalike ohtude allikas (võrguportaalides käitumise probleemid, keelemõjud). Film ja fotograafia kui ajaloo jäädvustamise (säilitamise) viisid

Soovituslik loend teoste terviklikuks käsitlemiseks.

Aleksandr Puškini luuletused, „Kapteni tütar”, „Belkini jutustused”; Mihhail Lermontovi luuletused; „Sinel”; Fjodor Dostojevski „Valge ööd”; Lev Tolstoi „Lapsepõlv”, „Poisipõlv”; Ivan Turgenevi „Mumuu”, proosaluuletused; Fjodor Tjuttševi luuletused; Afanassi Feti luuletused; Nikolai Leskovi „Metsloom”; Anton Tšehhovi „Kameeleon”, „Paks ja peenike”; Aleksandr Bloki luuletused; Anna Ahmatova luuletused; Vladimir Majakovski luuletused; Aleksandr Kuprini „Junkur”; Maksim Gorki „Vanaeit Izergil”, Mihhail Bulgakovi „Koera süda”, Vladimir Nabokovi „Juhus”; Jevgeni Švartsi „Draakon”; Aleksandr Solženitsõni „Küll on kahju”; Mihhail Šolohhovi „Inimese saatus”; Aleksandr Vampilovi „Kohtumine”, Vassili Šukšini „Naljatilk”; vähemalt kolm uudisproosateost õpetaja valikul; kolm vabalt valitud luulekogu.

Kreutzwaldi „Kalevipoeg”, Eduard Bornhöhe „Tasuja”, Lydia Koidula luuletused, Eduard Vilde „Nende poeg”, Friedebert Tuglase „Väike Illimar”, Mati Undi „Hüvasti, kollane kass”. Daniel Defoe „Robinson Crusoe”, William Shakespeare’i „Romeo ja Julia”, Byroni luuletused, Walter Scotti „Ivanhoe”, Arthur Conan Doyle’i „Tantsivad mehikesed” ja „Punapeade Liit”, ja „Teelolijate terviseks”, Richard Aldingtoni „Kangelassurm”, Ray Bradbury „Veldt”.

Hindamine

Hindamisel kasutatakse kujundava hindamise põhimõtteid, hinnatakse kogu õpiprotsessi, õpilase arengut õpitulemuste omandamisel. Tagasiside kirjeldab õigeaegselt ja võimalikult täpselt õpilase tugevaid ning arendamist vajavaid külgi ning sisaldab ettepanekuid edasisteks tegevusteks. Õpilane kaasatakse enese ja kaaslaste hindamise protsessi, et arendada tema oskust eesmärke seada ning oma õppimist ja käitumist eesmärkide alusel analüüsida ning tõsta õpimotivatsiooni. Õppetunni vältel saab õpilane pidevalt suulist ja/või kirjalikku tagasisidet.